

REDACTIA
Buc. Perencea-ntasa anul 20.

ABONAMENTUL
Pe un an 20 cor.
Pe jumătate an 10 "
Pe 1 lună 2 "

Nr. de Duminecă pe an 4 cor.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Ded. Perencea-ntasa anul 20.

INSERTIUNILE
de un tir germosod: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 bani de fiecare publicație.

Manuscripte nu se înapoiază.

Telefon oraș și comitat 502

Anul X.

NUMĂR DE DUMINECĂ

Nr. 2.

Să ne deșteptăm!

(*) Majestatea Sa, Sfetnicii Săi și fruntașii partidelor ungurești se frământă asupra chipului de a face rânduială în țară. Și anume: o rânduială nu cu săla, cum se întâmplă acum, când stăpânirea își așează cu puterea fișpanii în scaune, ci o rânduială primită de toți și care să împace pe toți.

Care ar fi însă drumul cel mai potrivit spre această pace?

Să vină la putere partidele întovărășite, în frunte cu Kossuth?
Asta nu se poate — cel puțin azi încă așa se zice — din pricină că partidele întovărășite nu mai așa s'ar simți înduplecate a primi puterea și apoi a vota în Dietă darea și recruții, dacă M. Sa li-ar da limba de comandă maghiară în armata împărătească.

M. Sa nu vrea însă cu nici un preț și nici nu este putere care să-l poată sili.

Ar rămâne deci ca M. Sa să orânduiască noi alegeri și întărindu-se stăpânirea de acum, aceasta să facă rânduială în țară. Se înțelege, după ce prin noile alegeri ar ajunge stăpână și pe Dietă.

Așa cum stau însă azi lucrurile în țară, nu e de nădăjduit ca stăpânirea d'acum în alegeri să iasă biruitoare.

Ungurii de pretutindeni s'au dovedit așa de îndărătnici dușmani ai stăpânirii, încât de bună seamă printre unguri stăpânirea nici candidați n'ar găsi. Cercuiri, cari să aleagă oameni de ai stăpânirii, cu atât mai puțin.

Celelalte neamuri n'au nici ele alipire către Fejervary, pentru că nici acest bărbat al țării nu li-a arătat vre-o dragoste.

Ar fi deci, zic acum, o singură cale pentru a ieși din încurcătură: să se numească un guvern vremelnic care să facă noua lege privitoare la votul obștesc, pe temeiul noii legi să se facă alegeri. Și cum se va rosti atunci țara, așa să fie! Să se supună și M. Sa și toate partidele.

Credem și noi că asta li-ar veni la socoteală partidelor ungurești. Cum nu? Dacă s'ar face adică noua lege așa cum o vrea Kristóffy — *să aibă drept de vot numai cei ce știu carte*, ori după cum ar vrea Kossuth: să aibă drept de vot numai *cei ce știu scrie și ceti ungurește* — Români, Sârbi, Slovaci și Nemți ar da grozav de tare îndărăt și partea covârșitoare a cercurilor de alegere din țară ar ajunge de bună seamă în stăpânirea lui Apponyi, Kossuth, Bánffy și ceilalți.

M. Sa ar ajunge deci atunci sub puterea acestora și nu s'ar mai putea împotrivi dorințelor și voimții lui Kossuth.

Eată de ce, credem noi, și pentru țară și pentru tron, singura deslegare bună ar fi ingenunchierea partidelor întovărășite și aducerea unei legi, în care toate neamurile din țară să aibă *d'opotriva* drept de vot. Atunci Dieta ar ajunge adevărată oglindă a popoarelor: Români, Sârbi, Slovaci și Nemți ar avea și ei cuvântul convenit în sfatul țării, prin ceace lucrurile obștești s'ar îndreptă. Și anume: partidele ungurești n'ar mai putea să jină pe loc țara și să se tragă în degete cu M. Sa pentru afaceri ce pe noi nu ne încălzesc, ci ar trebui să deie piept cu deputații naționaliști cari ar stăruii pentru aducerea unor legi folositoare tuturor neamurilor din țară.

Ce păcat însă, că naționalitățile nu-s destul de întărite pentru ca dându-se chiar o lege de alegere dreaptă, să se chezească ca voi, jumătate cu sorți de izbândă: să nimică vedea în sfatul țării deputați în număr potrivit și să nu se mai facă marfă de vânzare în mâinile partidelor la Kossuth ori Bánffy.

Eată de ce, a sunat ora două-spre-zece. *Să ne deșteptăm!* Să ne întărim gândurile. Cei d'un rânge și d'o părere luptăm pentru același steag, ca și M. Sa și țara și stăpânirea să afle că vrem să ne luăm întreaga parte din lupta obștească, pentru ca să ajungem astfel și în deplinătatea drepturilor ce ni-se cuvin.

Purtăm sarcinile fără murmur. Să fim deci părtași și la culegerea rodului.

Dieta Croată. Dieta croată își urmează debaterile. În ședința de Mercuri, au fost certuri pătimase. Venise adică vorba asupra afacerii deputaților învinuți cu vătămarea M. Sale. După discursul deputatului *Vrbanić*, președintele a declarat că n-a putut respinge din capul locului cererea tribunalului...

Vrbanić: Întrebă pe președintele dietei ungurești, ce-ar fi făcut acesta!

Președintele declară, că nu și-a împlinit decât datoria.

După președinte, a luat cuvântul banul *Pejaševich* și spune că vrea să spună numai câteva lucruri. Națiunea croată totdeauna s'a deosebit în credința față de M. Sa. Credința aceasta a pornit totdeauna din aceasta dietă provincială și nici odată n'a fost pildă care să fi dovedit altfel. Cea ce s'a întâmplat în ședința aceea, a avut aerul ca și cum întreruperile deputaților erau îndreptate contra persoanei M. Sale. În urmarea acesteia declară următoarele: Fără a voi să înjuriere asupra tribunalului, primește motivele cari au hotărât tribunalul, să vină cu rugarea la dietă. Asta cu atât mai ales, căci până aci nu s'a mai întâmplat în dieta Croației asemenea caz, în starea a ne pune constituția în primejdie. Primește deci propunerea comisiunii și mă bizui pe judecata on. diete. (Aplause însuflețite).

Baujević: (progresist) protestează împotriva amestecului tribunalului și zice că în cazul primirii propunerii comisiunii, deputații ar sta cu moartea și viața la voia tribunalelor...

Harambasić: Asta o vreau doar!

Vorbitorul dă dreptate lui *Vrbanić*, care a zis că președintele trebuia să respingă din capul locului cererea tribunalului.

Vincović: Ce s'a făcut cu propunerea lui *Po-visnyek*?

Președintele: Am respins-o, pentru că n'am putut suferi, ca membrii partidului liberal să fie vătămați. Viața parlamentară a întregii Europe se osebește de a noastră. Încă nu s'a întâmplat ca vre-un deputat s'ajungă pentru întreruperi pe banca de acuzați.

Deputatul *Frank* ia cuvântul tot împotriva celor săvârșite de tribunal și face propunerea ca dieta să nu-i lase pe deputați a fi dați în judecată.

Președintele pune treaba la vot și Dieta primește propunerea comisiunii, prin care se dă voe tribunalului a-i lua în cercetare pe deputații cari au vătămat pe M. Sa.

Noul președinte al Republicei.

Mercuri s'a făcut la Versailles, vechea reședință împărătească a Franței, alegerea noului president.

Congresul s'a deschis la orele 2. Votarea a ținut până aproape de orele 4. Rezultatul s'a dat de știre la orele 4, prin Dupuy, vicepresident al Senatului.

Eată cum s'a votat:

Armand Fallières 449 voturi
Doumer 371 "

Astfel în mijlocul unei mari însuflețiri Fallières a fost proclamat ales.

Dupuy a predat apoi protocolul de alegere lui Fallières, felicitându-l. Acesta a mulțumit în chip călduros. Intre altele a spus, că în viitoarea sa activitate îl va avea de pildă pe Loubet, predecesorul său.

La orele 5 și 1/2 noul president a sosit în Paris, unde i-s'au făcut mari ovațiuni și în palatul Elisée a primit felicitările guvernului, ale Camerei și Senatului.

Două păreri.

Știrea că e vorba să se întemeieze în Budapesta și Sibiu câte un ziar de toate zilele, preocupă mult pe fruntașii români.

Vrând să ținem pe cititorii noștri în curent cu toate părerile, dăm mai la vale

Părererea «Unirei».

Eată ce scrie «Unirea» despre această afacere:

Marele jurnal românesc, care se proiectează din două locuri deodată (Budapesta, Sibiu) ar avea rolul măreț de a se deschide teren mai larg în masele încă inerte ale cetitorilor noștri, și de a asigura în aceeași vreme existența materială cuviincioasă scriitorilor noștri, cari asigurați deplin materialicește, s'ar putea ridica cu toată măsura misiunii lor de scriitori.

Cât pentru proiectul dela Sibiu, de unde nu am primit nici o știre oficială de altcum, credem, că va rămâne numai proiect. Și e și mai bine așa, căci cu un capital de 50.000 coroane, abia de se poate face cu mult mai mult, decât ce s'a făcut până acum în foile noastre de zi.

Cât pentru cel dela Budapesta (locul e fără îndoială mult mai bine ales și mai puțin expus de a purta pecetea locală a redactorilor!) capitalul e neasămănat mai mare, orașul însuși mult mai acomodat pentru redactarea unei foi, la înălțimea modernă.

Vine însă o altă întrebare: Ce să facem cu celelalte foi de zi, pe cari le avem? Ce să facem cu gazetarii, cari oricât de modeste ar fi fost prestațiunile lor s'au învrednicit totuși de încrederea publicului ani dearândul?

Să le zicem: veteres migrați, coloni? Să le spunem din capul locului, că acum, că avem o foale mai bună, nu mai avem nici o trebuință de ei?

„Janus” institut de asigurare mutuală pe viață în Viena
— s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili —
este cel mai vechi institut mutual de asigurare pe viață
pentru Austro-Ungaria.

Informațiuni îndestuitoare dă: **Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabrik** Lerehenasse Nr. 17. (Telefon 429.)

Se bazează pe legile mutualității, în puterea cărora acci- **Premii** efitine.
dentul ospitalului anual trece în favorul celui asigurat.

Condiții de asigurare favorabile.

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duel și sinucidere după 5 ani. — Asigurare gratuită pentru caz de război. — Fără timbru de poliță și taxă de stat. — Plătirea la moment.

Suma de asigurare	111.000.000 cor.
Numere de asigurare plătite până acum	28.000.000 "
Averea institutului	21.000.000 "

Nu cred fundatorii viitorului jurnal, că publicul românesc ar fi neasămănat mai ușor de cucerit, dacă, odată cu apariția unui jurnal de zi, cele vechi ar înceta și redactorii lor ar fi angajați la jurnalul lor?

O întrebare aceasta, prea din cale afară optimistă!

Realizarea ei ar reforma însă radical multele mizerii jurnalistice, de cari ne izbim zilnic.

Unitatea de vederi s'ar stabili și la noi; ne-am obicinui în sfârșit să fim mai calmi și mai obiectivi în discuții.

Și nu s'ar impune publicului o sarcină așa de problematică, când, el are încă altele de suportat, pe cari nimic nu-l îndeamnă încă să le arunce la o parte.

Ear dl. Eugen Brode are următoarele păreri:

Intreprinderi ziaristice mari.

Mai zilele trecute «Libertatea» publicase o știre că la Sibiiu se plănuiește editarea unui nou ziar. De altă parte o notiță în coloanele «Tribunei» ne vestește, că la Budapesta se lucrează la înjgheburăa unui ziar mare conducător. Ambele proiecte es din cercuri naționale; unul calculează cu un capital de întemeiere de 50.000 coroane, celalalt cu 250.000 coroane. Plănuitorii sunt deci nu numai naționaliști înflăcărați, ci și bărbați, cari pun o mare încredere în puterile vii ale poporului și au mult curagiu. Căci mânat numai de o însuflețire mare, legănat numai de speranțe ademenitoare, și înzestrat numai cu o rezoluțiune neînfrântă poți să ajungi la asemenea proiecte. Două ziare mari dintr'odată vor servi în viitor, pe lângă cele existente, interesele Românilor și vor smulge din mâna lor toate ziarele străine. Aceste două ziare mari vor da și o vie dovadă despre mândrul avânt ce au luat afacerile politice la noi, vor demonstra la vederea tuturor puterea noastră economică însemnată, vor servi drept un certificat despre înaltul patriotism al capitaliștilor noștri și prin coloanele acestor ziare mari prestațiunea literară se va prezenta înaintea lumii în lumina cea mai favorabilă. Mai mult decât de a patra parte din un milion de coroane să stee ascunsă în pungile capitaliștilor noștri, gata a fi jertfită pentru scopuri literare? Un stat major întreg de scriitori politici să-și ascută penele pentru a servi zilnic două intreprinderi mari gazetărești? Mii de cetitori să aștepte cu nerăbdare aparițiunea foilor pentru a le sprigini și ale întreținea?

N'am voi să descurajăm pe nimeni, mai ales când e vorba de un avânt național. Cu toate aceste avem datorința a examina aceste proiecte, nu atât asupra puținței realizării lor, ci mai ales asupra *necesității* și *efectului* lor. Politica este știință reală și practică și nu ne putem dispensa dela un raționament calm și nepreocupat nici odată, când e vorba să punem în serviciul ei un capital însemnat de bani și de muncă literară.

Se simte lipsa unui sau mai multor ziare mari politice printre Români din Statul-Ungar?

Până acum 20 ani nu exista nici un ziar cotidian. Publicul românesc se mulțumea cu ziare politice, cari apăreau de două sau de

trei ori pe săptămână. Anul 1884 ne-au adus dintr'o dată două gazete zilnice: «Gazeta Transilvaniei» și «Tribuna». Una se impunea prin tradițiunea ei, cealaltă prin hărnicia scriitorilor noi, cari intrau în luptă. Amândouă foile n'au putut să-și acopere budgetul lor modest numai din abonamente și au fost silite să-și atace și capitalul lor de întemeiere. «Tribuna a trecut prin mai multe crize financiare, cari amenința existența ei. Experiințele trecutului ne-au dovedit cu prisos că tendența în dezvoltarea presei române nu se îndreaptă spre o centralizare; exigențele publicului sunt satisfăcute mai bine prin foi modeste și mai multe, decât prin una singură conducătoare și mare. (Croatii au 40 de deputați în parlamentul ungar și dela inaugurarea constituției n'au simțit lipsa unui ziar în Budapesta, ci-și au ziarele lor, poate chiar «autorizate în centrele lor de acasă; tot așa și Sașii, cari asemenea sunt reprezentați mai bine decât naționalitățile în parlament, încă-și au ziarele politice în centrele lor Brașov și Sibiiu fără a jicni aceasta împrejurare unitatea lor politică, căci toate lucrează concentric la unul și acelaș program *Nota Redacției*) Alături de «Gazeta» și «Tribuna» augmentate și amplificate, foile vechi politice nu numai că și-au păstrat pozițiunea lor, ci s'au înființat și altele nouă. Viața publică a Românilor nu se concentrează în vre-un oraș oarecare, ci se manifestă în mod firesc în mai multe puncte de gravitare, cari nici ele nu se determină numai prin situațiunea lor geografică. Sibiiul, Blajul, Aradul, Timișoara sau Lugojul înseamnă pentru români mai mult decât centre provinciale. Dezvoltarea noastră culturală încă n'a ajuns în epoca, unde toate firele ce duc din aceste centre ale vieții românești ar putea fi strânse la un loc. S'a întâmplat mai de multe ori, — mai ales în timpuri de primejdii mari naționale — ca unul sau altul din aceste centre să dobândească o superioritate asupra celorlalte, însă acele timpuri erau trecătoare și nici odată nu s'a cristalizat o formațiune, care ne-ar îndreptăți a vedea în unul sau altul din aceste orașe viitorul centru al vieții românești.

În asemenea împrejurări ziarul mare și conducător pentru români nu se va putea întemeia și nu va putea trăi decât atunci când întreaga noastră viață publică se va concentra într'o localitate oare care. Prin mijloace meșteșugite și prin sforțări extraordinare nu se poate accelera această epocă; trebuie să avem răbdarea ca lucrurile să se desvolte dela sine în cursul lor normal. În ori ce timp însă, când se va simți necesitatea, unul din ziarele existente și anume acela, care va înțelege și va reprezenta mai bine sentimentul general, devine conducător. Pentru ce dar să aducem jertfe mari de bani și de muncă, după ce scopul ce-l urmărim îl putem ajunge în modul cel mai firesc și și *fără* aceste jertfe.

Unul din ziarele proiectate este declarat de «mare», adică cu format mare. Vor fi fără îndoială printre români și cetitori, cărora ziarele existente par prea mici. Exigențele acestora vor fi deci probabil satisfăcute prin noul ziar din Sibiiu. Asupra direcțiunei sale

politice însă nu suntem încă pe deplin orientați. Sigur este că ea se va deosebi de cea a «Telegrafului Român», care apare în acelaș oraș, precum și de cea a noului ziar, care se proiectează la Budapesta. Căci altcum noile proiecte ziaristice rămân neînțelese. Despre noul ziar «mare și conducător» dela Budapesta se arată, că este proiectat de deputații noștri naționali. Acești deputați au găsit sprijinul lor în «Tribuna» și «Libertatea». Dacă domniile lor simt necesitatea unui nou ziar, acesta trebuie să se deosebiască în direcția sa politică de «Tribuna» și «Libertatea», căci altcum noul proiect rămâne de asermeni fără înțeles.

A reduce toată deosebirea numai la format, sau la oraș, sau la colaboratori este cu neputință. Ori ce foaie poate să mărească formatul, poate să se mute în alt oraș și poate să-și mărească colaboratori. Noile proiecte ziaristice ne indică deci totodată și *direcțiuni noi* politice.

Ne reținem dela o apreciere a acestor noi direcțiuni astăzi încă nelămurite și ne mărginim a constata, că ele nu par întemeiate nici în împrejurările politice actuale, nici în curente noue ale opiniei publice. *Efectul* politic al ziarelor noastre se va manifesta prin un războiu ziaristic, în care săgețile vor zbură dela o gazetă la alta și în loc ca orizontul politic să devină mai luminos, el se va întuneca și mai mult, în loc ca partidul național să se închege, el se va fracționa și trair tare. *Probabilitatea* acestui efect sporește în măsura, în care foile mari vor simți lipsa de resurse materiale pentru întreținerea lor și vor ataca domeniul abonentilor foilor vechi. Foile mari calculează și cu un serviciu mare de inserate, cu subsidii ~~regal~~ ~~de~~ guvern, partide etc., fără care ele ~~nu pot prospera~~. La noi acești calculi n'ar fi reali și abonamentele ar rămânea venitul principal al nouelor foi. Nimeni nu poate a firmă, că cercul cetitorilor români au sporit în cei din urmă ani în proporții atât de mari, în cât două foi mari dintr'odată ar găsi sprijin suficient, fără ca să slăbească în același timp pozițiunea vechilor foi.

Din acestea puține și obiective reflexiuni rezultă, că înființarea de foi mari politice noue, n'ar corespunde în împrejurările actuale unei necesități reale a poporului român, că ele er reclamă sforțări, ce ar întrecu puterile noastre atât materiale, cât și spirituale; și că ar produce în sfârșit efecte ce nu pot fi nici dorite, nici intenționate de cercurile noastre naționale. Lipsa ce eventual s'ar simți la o parte mai mică a publicului român pentru o foaie mai mare, sau pentru o foaie conducătoare, s'ar putea satisface și pe alte căi lesnicioase și cu mijloace ne asemănat mai modeste.

Mai rămâne încă o întrebare importantă de deslușit. Dacă *poporul român* dispune într'adevăr de 300.000 coroane prisoase și este gata a le jertfi pentru binde publice pentru scopuri mari naționale, pentru progresul său cultural, oare o gazetă mare și conducătoare să fie în primul rând, ea să fie cea mai mare și cea mai urgentă noastră trebuință? N'avem decât să

VÂNZARE MARE pentru transportare
toată marfa din magazin: articole
de sticlărie, porcelan și lămpărie se
vând la prețuri foarte reduse

de prăvălie.

Rog P. T. public binevoiască a se convinge personal; cercetarea magazinului nu obligă pe nimeni la cumpărare.

Szabó Albert
liferant de curte a A. t. S.
archiducelui Iosif
Arad, str. Atczél Péter Nr.
Telefon de oraș și com. 23.

aducem aminte — și nu putem să-i uităm în nici o împrejurare — de analfabeții din satele românești și de sărăcia ce bântue acolo, pentru că să resimțim oare-care muștrări când dărnicia patriotică a micilor și puținilor noștri capitaliști ar lua o direcție greșită. N'am voi să detragem nimic din importanța presei noastre pentru lupta națională, dar pentru că presa să poată ajunge la largul ei, trebuie să sporim mai întâiu numărul cetitorilor, trebuie mai întâi să facem cu puțință prin îmbunătățirea stărei sale economice ca săteanul român să devină un luptător național și să nu se consume prin lupta contra sărăciei. Am comite o îndoită greșală, când munca noastră spirituală, de care suntem capabili, ar fi cheltuită pentru scopuri de a doua mână, pentru țeluri îndepărtate, pentru trebuințe cari astăzi nu se impun, pentru lucrări cari pot să nu reușiască sau să producă efecte contrari celor intenționate, și în același timp s'ar desconsidera scopuri de prima ordine, s'ar neglija terene, pe care capitalul cel mai mic, munca cea mai modestă ar contribui sigur la înlăturarea unor pedeci, cari ne fac cu neputință ori ce progres material, cultural și național.

Aceia dintre frații noștri, cari s'au strâns în jurul acelor proiecte de ziare mari, ar săvârși fără îndoială o faptă patriotică, când ar supune proiectele lor unei noue și temeinice revisiuni și s'ar ocupa în discuțiunile lor și cu cestiunea, dacă pentru moment prisosul de capital și de muncă disponibil n'ar fi mai bine și mai cu succes întrebuințat în serviciul organizației noastre școlare și economice.

Disolvarea Dietei.

— Criza. —

În cercurile politice, își da aseară unul altuia vestea, care produce totdeauna multă îngrijorare, că M. Sa va împrăstia cât mai curând Dieta.

În partidul liberal s'a vorbit, că ministrul președinte Fejérváry se va pune în legătură cu șefii coaliției și le va arăta condițiunile, în schimbul cărora pot primi fără amânare guvernul. Dacă negocierile acestea nu vor duce la rezultat, va urma disolvarea. Asta se va întâmpla încă 'n luna aceasta, pentru că guvernul, cu privire la starea de față a țării, vrea să cruțe cele vre-o 700.000 cor., plata deputaților scadentă la 1 Februarie.

Fejérváry la Rege.

Ministrul președinte Fejérváry a fost primit în audiență la M. Sa, la care a petrecut două ore. Reîntorcându-se, a primit în palatul din Buda pe jurnaliști, cărora li-a spus următoarele:

— După ce în rândul trecut am dat M. Sale seama despre starea lucrurilor și după ce d'atunci nu s'a întâmplat nici o schimbare, de astădată am avut de vorbit cu M. Sa numai despre lucruri de a doua mână.

Se 'nțelege, zărele nu dau crezământ acestor cuvinte.

Așa de bine stau doar lucrurile de mână întâiu — se întreabă dânsule — încât să fie vreme cu lucruri de a doua mână să își spargă ministrul președinte capul?

O foaie din Viena aduce știrea că săptămâna viitoare M. Sa va primi în audiență pe capii kossuthiștilor, cari, așa se zice, acum sunt învoiți să primească guvernul și fără limba de comandă ungurească.

Intărirea gendarmeriei.

Se vestește, că districtul de gendarmi din Seghedin va fi întărit prin soldați. Deocamdată se vor da ajutoare de aceste de soldați, în comitatele Arad, Ciongrad, Timiș, Torontal și Caraș. Soldații aceștia vor purta semne albe la braț. Eri au fost trimiși din reg. 39 din Timișoara 24 soldați în ajutorul gendarmeriei din Neoplanta.

Iată roadele politicii ungurești. Cu jandarmi trebuie să se țină rânduiala în țară.

Ce zice Lengyel Zoltán?

Lengyel Zoltán a scris eri un articol, în care într'altelile a scris următoarele:

«Puterile slobozite trebuie să treacă pe tărâmul economic, organizațiile politice trebuie să le schimbăm în organizații economice. Partidele sunt amuțite din partea puterii, deștepte-se deci cu forțe însutite și și cu milioane de brațe creatoare, ca organizații economice. Cum au făcut și românii. Li-au destituit comitetul național și la aceasta au dat naștere unei puternice organizații economice, care luptă, dar și alcătuiește, se rezboiește dar și creiază».

Se vede, că Lengyel Zoltán îi întrece chiar pe șefii săi, cu mintea.

O epitropie.

Contele Sternberg, deputat în sfatul împărătesc din Viena, a îndreptat o scrisoare către căpeteniile partidelor ungurești propunând să lupte pentru a se numi pe lângă M. Sa o regentă, ori mai bine: o epitropie care să-i ajute a deslega Țele rău încurcate din monarhie.

Nu prea ia însă nimeni în serios propunerea asta.

Scandalele din comitate.

Mâne va fi instalarea fișpanului comitatului Borsod, Brezovay András în Miskolcz. Tot pe ziua aceasta kossuthiști au convocat o mare adunare populară la care va lua parte și Apponyi.

Orașul întreg e prin urmare în ferbere. Fișpanul s'a îngrijit să fie apărat de mai multe companii de soldați, căci este temerea că Ungurii vor face și aici ca în Dobrițin. Soldații au și sosit în oraș.

Din Dobrițin

se vestește, că comisarul guvernului, Boda, a isprăvit cu cercetările și acum turburătorii vor fi dați în judecata tribunalului.

Instalarea dela Eperjes.

În ziua de 16 Ianuarie s'a instalat fișpanul Bornemissza Adam, în Eperjes, comitatul Sáros. Acest fișpan a fost mai norocos: dintre membrii congregației s'au aflat 11 cari să fie de față la depunerea jurământului.

Eară ca să nu mănânce bătaie, ca bătrânul Kovács la Dobrițin, baronul Bornemissza a fost însoțit de trei batalioane de ostași, o baterie de tunari, 150 jandarmi și 20 polițiști. În sala comitatului n'a lăsat apoi să între decât pe prietenii sei și pe doamna baroneasă... Astfel a scăpat și de «abzug»-uri și de ouă clocite.

Telegrame.

Timișoara, 17 Ianuarie. Comptabilul Hartmann József și-a măcelărit în înțelesul strict al cuvântului nevasta și pe doi copii ai săi, iar pe urmă și-a tăiat sieși gâtul. Toți patru au fost aflați morți. Cauza îngrozitoare a faptei se zice că e gelozia.

Timișoara, 18 Ianuarie. Prin satele dimprejurul nostru, jandarmii n'au încetat nici acum cu prigonirea poporului sub cuvânt că vrea să se rescoale. Zilele acestea jandarmii au umblat casă de casă în comunele Beregseu, Sânmihaiul român, și în Giroc, confiscând puștile dela oameni. Și-au perdut curat mințile.

Petersburg. Zi de zi se fac întemnițări. Temnițele sunt toate pline. S'a ținut cercetare într'o școală, unde au aflat trei bombe, un steag roșu, revolvere și patroane. Cinci studenți au fost deținuți.

Conferența marocană. Algericas, 17 Ianuarie. Eri s'a început aici conferența chemată să se sfătuiască și să ia hotărâri în afacerea Marocului din pricina căreia în anul trecut era să se facă războiu între Franța și Germania. Au sosit, pentru acest prilej, oameni de încredere ai tuturor marilor puteri. Președinte a fost ales prințul Almodovar, care în vorbirea de deschidere a spus, că temelia sfătuirilor are să fie recunoașterea drepturilor suverane ale Sultanului, integritatea împărăției Sultatului și politica așa zisă a «ușei deschise», adică toate statele să aibă drepturi de-o potrivă a face negustorie în Maroc. Greutatea cea mai mare va fi să se înțeleagă asupra poliției Marocului: Franța vrea adică singură să aibă acest drept. Sfătuirile vor ține mai multe zile.

Alegerile din Anglittera. Londra, 18 Ianuarie. Până eri au fost aleși 141 liberali, 24 muncitori, 50 unioniști și 49 naționaliști. Liberalii câștigă 68, naționaliștii 20 mandate.

La Birmingham Chamberlaine numai cu greu a învins, având 2175 voturi contra 2091 date liberalului Onthvethe. Chamberlaine a ținut de altfel eri o vorbire la Nasseton, unde și-a arătat părerea de rău asupra căderii fostului prim-ministru Balfour. Are însă nădejde, că în curând va ajunge iară în parlament.

Peste tot: alegerile de până acum însemnează o înfrângere a conservatorilor, cari n'au de cât 51 mandate.

RESOLUȚIUNE!

Luată în conferența de protestare a preoților gr.-ort. rom. din Valea Almajiului ținută în 3 Ianuarie 1906 st. v.

Preoțimea adunată în aceasta conferință, ținând cu scumpătate și nefățărită pietate la vaza așazămintelor și fetelor noastre bisericesti, se simte îndemnată a rădica glas de protestare contra pornirilor mai nouă ce s'au ivit în organul de publicitate «Renașterea» din Caransebeș.

E nobilă critica cinstită și liberă de intenții ascunse, îngrețoșabilă însă pusă în serviciul egoismului temerar: cu atât mai condamnabilă este lupta ce se poartă sub marca binelui public și care în realitate nu este altă decât o luptă de resbunare și ponegrire a tot ce este pus în fruntea instituțiilor noastre publice bisericesti.

Mai ales condamnabilă este lupta acelor dela «Renașterea», pentru că mulți din aceasta grupă se bucură de dreptul ce-l dă constituția bisericii noastre, de a lua cuvântul, atât în sinoade cât și în congres. Și fiind-că acest grup preferă a continua lupta în publicitate, fără scrupul, neașteptând amintitele ocaziuni legale, suntem siliți după cea mai bună convingere a noastră a declara luptă pornită, greșită și periculoasă pentru instituțiile noastre bisericesti.

În fine conferența preoților de față prin aceasta declară cea mai deplină încredere înaltelor fețe bisericesti și respinge cu indignare josnicul atac a celor dela «Renașterea».

Dimitrie Bogoieviciu, Dionisie Goanța, Petru Suci, Nicolae Novacovici, Vasilie Popovici, Nicolae Bihoiu, Ioan Brinzeiu, Ioan Gloanța, Iacob Sârbu, Iosif Campian, Eremie Borchescu, Pavel Ghimbir, Ilie Jubrescu.

Din România.

Serbarea botezului. La orele 11 jum. dimineața se va săvârși sfințirea apelor, la pavilionul de pe cheiul Dâmboviței de către I. P. S. S. Mitropolitul Primat, cu clerul mitropolitan, în prezența Familiei Regale.

La această ceremonie vor asista, d-nii miniștri, d-nii președinți și membri ai Corpurilor Legiuitoare cari se vor afla în Capitală, Inaltele Curți de casațiune și de compturi, Curțile și tribunalele, corpul profesoral, dl Primar al Capitalei cu consiliul comunal, Camera de comerți, ofițerii generali și superiori cari nu vor fi sub arme și funcționarii superiori ai Statului.

În momentul când Inalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul Primat va pune sfânta cruce în apă, tunurile de pe Dealul-Spirei vor da obicinuitele salvi.

După săvârșirea rugăciunilor, urmează defilarea trupelor în fața pavilionului ceremoniei.

Expoziția Națională din București. Printre festivitățile și petrecerile care vor avea loc în timpul expoziției naționale sunt și următoarele: Marele balet al teatrului imperial din Londra, cel mai mare balet din lume va da reprezentanții la teatrul situat în insula Ovidiu din lacul expoziției, timp de o lună de zile.

Tot aici va da reprezentații și teatrul concert «Ambassadeur» din Paris.

În arenele romane se vor da lupte cu taurii și un trib de cazaci vor face evoluții equestre.

Se vor face de asemenea munții rusești, trăsurile pornind din vârful lor, vor aluneca la suprafața lacului, spintecând apa în toată întinderea lui.

Societatea «Cook» a organizat călătorii circulare în orientul Europei prin București.

Dela sate.

Sfințirea bisericii și petrecerea din Comlăuș.

Rugat prea bunul arhieru cu suita-i aleasă a pogorât a doua zi de Crăciun în mijlocul nostru. A fost întâmpinat de protopopul tractual în frunte cu preoțimea locală și un popor imens.

După sfârșitul slujbei, P. S. Sa a primit deputațiunile preoților liturgisitori, a comitetului parochial, a comitetului societății de înmormântare și a protopretorului ca reprezentant civil a comunei Comlăuș.

După toate acestea parochia a dat o masă festivă în onoarea P. S. Sale, ia care afară de preoții, cu cari a slujit P. S. Sa, au mai fost chemați protopretorele, Stefan Faragó, Nándor Rauchbauer deputat, Iosif Kleindl notarul comunal, Dr. Aurel A. Popovici medic și veteranul naționalist Ioan Moldovan.

La orele 4 P. S. Sa a ridicat masa și însoțit iar de credincioși, a plecat spre gara din Sântana.

Cu ocaziunea sfințirii bisericii mai multe creștine evlavioase au donat diferite acoperitoare prețioase sfintei biserici. Aflu de bine a aminti aci pe cele mai prețioase. Mitru Musca alui Oanea a dăruit întru pomenirea părinților săi o cruce de peatră sfintei biserici; Lazar Mișcoi a dăruit o frumusească perdeauă la ușile împărătești; Mihai Vințelari a adus pentru sine și ai săi pe altarul Domnului ca dar și jertfă 2 icoane în oleiu în valoare de 190 cor., apoi două sfetnice și candele de argint de china în preț de 60 cor.

Sara, corul vocal sub dirigiarea domnului învățător Dimitrie Simea așa zicând a improvizat un concert și pieză teatrală împreună cu petrecere de joc până în zori.

Cât despre dibăcia dlui învățător Dimitrie Simea în a conduce cor și a aranja concerte, s'a dovedit măestru, încât abia în patru săptămâni a instruit corul la predarea piezei «Ruga dela Chizetău» și încă vre-o 3—4 cântări frumoase și cântate cu o precizie, ca și când ai auzi pe

scenă un cor improvizat nu de 4 săptămâni, ci unul care există de ani de zile. Cu compozițiile proprii și de ale măestrului George Dima ne-a delectat harnicul cor sub conducerea a și mai harnicului cor sub conducerea a și mai harnicului lui dirigent D. Simea.

Pieza «Ruga dela Chizetău» a fost chiar nimerit aleasă pentru sărbătoarea la cari au luat parte și creștinii veniți din alte comune.

Predarea a fost bună, iar domnișoara Ecaterina Ţucra în rola de Paraschiva ne făcea să cugetăm că într'adevăr ni s'ar întâmpla înaintea ochilor în natură și nu pe bină. Focul natural și liber, de credeai că vezi o actriță bine deprinsă de ani de zile în a juca pe scenă, apoi costumu-i românesc îi ședea așa de bine, în cât nu se poate aprea în destul, reușita bună e a se atribui ei. Dl învățător apoi îmbrăcat într'adevăr, ca unul care storcea compătimirea, că e orfan, fără sprijin și chiar dat afară din casa tutorului său, a jucat atât de natural, că-ți venea să crezi, că în desnădăduirea lui își perde mintea, când Ștefan Musca cu predarea-i neforțată, tonul argințiu și cuvintele-i dulci îl scoate din năcaz și-i ajută în toate ca Achim să capete de soție pe Paraschiva.

Cât despre Ștefan Musca, atât pentru predarea lui firească, cât mai vărtos pentru tonu-i argințiu și respicat și pentru dibăcia lui cu care manuează acest ton, e păcat că întrânsul stă îngropat un talent deosebit; un astfel de talent cinstite ar face neamului nostru.

Toți actorii dar mai vărtos predarea și jocul acestora a făcut veselă sara aceasta de bucurie și de aducere aminte despre sfințirea bisericii din Comlăuș.

Au și fost toți răsplățiți pentru ostenețele lor cu viua plăcere a publicului numărös, încât nu încăpeau în școala a treia.

Atât succesul moral cât și cel material a reușit peste așteptare. După concert s'a încins un joc național până în zori de zi, cand toți au plecat la ale lor cu o amintire plăcută.

Aldeștenii și școala de stat.

Români vrednici și români slabi. Un primar nevrednic.

În fruntea comunei Aldești (c. Arad) se află din nenorocire, un primar gros și mustăcios, despre care cu adevărat se poate zice, «musteață lungă, minte scurtă». Nu încrederea poporului, nici meritele sale l'au ridicat pe acest om uitat de sine, în fruntea acestei comune, ci încrederea fibirăului, care și-a aflat în dânsul unealta-i oarbă care-l ascultă și-i joacă tot pe plac. E adevăr că acest primar și-a însușit, nu știu cum, limba maghiară și fibirăul la aceasta «calitate» a sa s'a și provocat mai mult cu ocaziunea impuneri sale în scaunul de primar, cu toate că din această cunoștință a primarului, afară poate de jidanca din sat, nimenea altul nu trage nici un folos, de cumva nu i-se va atribui ca atare nisuița primarului de a-i lipsi pe aldeșteni de cea mai scumpă moștenire strămoșească de — școală. Dar să trecem la obiect.

În 19 l. c. reprezentanța comunei Aldești era adunată în ședință. După pertractarea obiectelor prezentate se școală «hangoșul» primar cu numele *Lászkucz György* și propune ca reprezentanța să hotărască a se cere înființarea unei școle de stat în Aldești. Presentată fiind propunerea după toate formele prescrise, s'a pus la vot și a înrunit următoarele trei voturi, pe lângă votul urgisitului primar *Lászkucz*, și anume: Herman Károly reprezentantul domerial al lui Barksy, Tripa Avesalon jude de lege și Faur Nichifor a lui Cosma perceptor. S'au dat dară în favorul școlei de stat patru voturi dintre cari, durere, trei românești. *Contra* propunerii au votat bravii români: *Leontin Beltechi* preot, *Constantin Floruș*, învățător, *Ursa Adam*, *Bărdaș Filip*, *Alda Simeon* (părăuanu), *Tambor Zăhărie*, *Lajos Simeon* și jurații: *Alda Todor* și *Versigan Juon* a Vănelui.

Contra propunerii au votat dar nouă români adevărați, și astfel a căzut propunerea primarului *Lászkucz*, care văzându-se devotat, a început a înjură pe cei nouă români bravi, sbierând de-a lungul satului, ca un căne turbat, zicând că va scoate din reprezentanță pe cei nouă și totuși are să «fericească» comuna cu școala de stat (!?) Acestui birău năimit însă îi zic: Aldeștenii sunt

cu mult mai cuminți, de cât să se lese purtați de nas de un birău nătâng. Biró úr! Școala română e o moștenire scumpă, moștenită din moș strămoși și pe care nepoții și strănepoții de azi nu o pot jerfi, de dragul unui birău, care și-a pierdut mințile, fără a se teme de pedeapsa lui Dumnezeu. Peste a jidancei *ascunsuri* nu ne pasă că te vei face stăpân pe vecie, nu ne pasă chiar dacă te vei ineca cu totul în mocirlele corupțiunilor, în care te îmbuibezi — dar când te vei încerca a te atinge de ce avem noi mai scump te vom lovi peste degete să-ți sară — pe lângă mintea-ți stricată — și ochii, și scaunul primăriei.

Onoare și cinste voaună celor nouă bravi români și scârbă și rușine celor trei și în specia primarului *Lászkucz György*, pe care, Doamne nu-l scăpa de ce i-se cade!

Frați Aldeșteni! Feriți-vă de acest rătăcit ca de ciumă și-l încunjuțați ca pe cel necurat, că după manul și răuvoitorul vostru este. Apărați-vă, și Dumnezeu v'a apăra.

Dr. Aurel Grozda

NOUȚĂȚI.

ARAD, 18 Ianuarie 1905

— **Di Ioan Calinderu**, administratorul domeniilor Coroanei, însoțit de doi ingineri a venit în Ungaria, pentru a studia diferite sisteme de cultură, pe cari vrea să le introducă pe domeniile Coroanei României.

— **Evlavie creștinească.** Doamna Ioana Némét, soția d-lui avocat Némét a dăruit bisericii din Arad un acoperemânt pe sf-tul prestol de mare preț, lucrat artistic de dânsa în decurs de 2 ani cu o stăruință inspirată de sentimentul ei creștinesc. Inregistrăm cu plăcere acest fapt care servește de podoabă bisericii și spre laudă gentilei d-ne Némét.

— **Procesele pentru adunările populare din Bănat.** La 21 Ianuarie n. se va pertracta înaintea curții cu jurați din Budapesta unul din procesele intentate dlui Dimitrie Birăușiu, redactor responsabil la «Poporul Român», pentru publicarea broșurei «Adunările populare din Bănat». Tot atunci se va pertractă și procesul intentat contra dlui Ioan Rodina pentru articolii «Limba noastră» și «Popor rătăcit» apăruți în «Poporul Român».

— **Alegere sângeroasă.** O alegere de jude sângeroasă s'a întâmplat Duminecă în comuna *Bilke* (com. Bereg). Țăranii, se zice, că ar fi năvălit asupra jandarmilor, la ce aceștia au folosit arma. Au dat o salvă de împușcături, omorând șeasă oameni și rănind o grămadă de inși. Încăerarea s'a întâmplat, când fibirăul a vestit rezultatul alegerii, care a nemulțumit pe mai mulți inși. Inversunarea a fost grozavă. Poporul la vederea sângelui și-a pierdut ori ce cumpăt. Voiau să-i sfășie pe jandarmi și pe fibirău, care a cerut telegrafic ajutor din Mărmarosziget.

Aceasta e icoana alegerilor din Ungaria! Cei ce n-au emigrat încă, sunt împușcați de jandarmi.

— **S'a isprăvit «revoluția».** Eri au fost trase cele din urmă rămășițe a trupelor trimise pentru a «înăbuși» revoluția românească din comitatul Aradului. Erau soldați ai regimentului 37 din Oradea-mare, cari de atâtea săptămâni în pază pe sate și mai ales pe dâlmele trenurilor, căutând alături celor cu pene de cocos, cu lumina «agitatori», «bombe» și alte nezdăvăni. Se vede că i-a mai lăsat frica pe perciunați astfel scapă și bieții flăcăi cari au dus-o rău vremea asta friguroasă.

— **Pentru copii părăsiți.** Ministrul de interne *Kristóffy*, a dat ordinațiune tuturor comitatelor în favorul copiilor părăsiți. Ordinațiunea zice, că ministerul de interne a observat, că autoritățile de multeori pentru mici greșeli de formă trăgănează cu lunile luarea în asil a copiilor părăsiți.

răsiți, avizați la educația din partea autorităților. Ministrul de interne îndrumă strict autoritățile să nu caute altceva decât împrejurarea dacă copilul e în adevăr părăsit, iar datele cealalte să și-le câștige în urmă.

— **Din Cașovia** primim următoarele: În numărul 3 al prețuitei «Tribuna» scrieți despre tainele episcopiei din Kassa. Vă rog să mai adăogați cele ce urmează.

Dintre toți episcopii Ungariei Bubics este și respective a fost cel mai mare șovinist al maghiarizării. El a dat cele mai dese și cele mai șoviniaste pastorale.

E știut că mai toți magnații maghiari își au pe jidanul lor de jurisconsult ori usurar etc. Bubics are de jurisconsult pe jidanul Hajnoczi József (nu de mult Haslinger). Acest Haslinger are școală puțină: 2 clase civile și de acolo asvârliț, a fost calfă de boltă, în urmă reporter și gazetar în Cașovia. Bubics condus de șovinismul cel mare, l'a primit pe acesta de secretar privat cu un salariu lunar de 600 cor.

Apoi ce este mai ironic, acest jidan Haslinger, a concipiat pastoralele lui Bubics, episcop catolic. Frumoasă răsplătire pentru creștinism! Cu adevăr mare ironie!

Cauza adevărată a pensionării lui Bubics este: Capitlul de aici nu a recunoscut de fișpan pe contele Pongráz, ci în mod demonstrativ a salutat pe vicșpanul suspendat Rakovszky. Canonicele Fodor, în fruntea aior 30 preoți romano-catolici, a salutat pe Rakovszky! De știut este că preoțimea romano-catolică din întreaga Ungarie este reacționară!

Bubics consimțind cu coaliția — de sine urmează, că «Budapesti Hirlap», foaia lui Apponyi se nizește a spăla pe Bubics cel mai mare șovinist și păpușa instrument a șovinistilor.

— † **Inmormântarea lui Aurel Trif.** Despre înmormântarea regretatului nostru fost colaborator «Tel. Român» din Sibiu scrie următoarele:

Sâmbăta, la orele 2 d. a. s'a făcut înmormântarea regretatului Aurel Trif. Actul înmormântării l'a săvârșit părintele D. Cuntan, profesor la seminarul «Andreian» din loc, cu azistența tinarului paroh din comuna Turnșor, R. Platoș, iar răspunsurile rituale au fost date de un cor mai mic, compus din elevi dela seminarul din loc. Un grup mărișor de amici, cunoscuți și binevoitori, și mulți poporeni din suburbiul inferior, s'au fost adunat la casa mortului, pentru a da celui răposat ultimul onor. Părintele Cuntan a rostit și o scurtă dar pătrunzătoare vorbire, accentuând în ea greutatea carierei gazetărești, și sortea ce ne așteaptă pe toți, oameni de carte ori muncitori ai pământului, de a face mai curând ori mai târziu calea pe care o face decedatul. Și a luat apoi rămas bun, în numele răposatului, dela soție, dela bătrâna sa mamă, și dela ceilalți cari i-au stat mai aproape, și în urmă sicriul a fost dus la mormânt, și la orele 4 așezat în sânul pământului, în cimiterul din suburbiul inferior, unde Aurel Trif își doarme acum somnul de veci. Odihnească în pace!

— **Consilier financiar.** Foia oficială din Budapesta publică numirea de consilier financiar a dlui Ioan Cipu, sub-director la direcțiunea financiară din Zombor.

Noul consilier s'a distins prin muncă și hărnicie în pozițiunea, în care l'a pus vrednicia la direcțiunea financiară din comitatul Bács-Bodróg, unde în scurtă vreme a atras luarea aminte a mai marilor săi.

Felicităm pe noul consilier și-i urăm zile îndelungate.

— **Badea Cârțan în temniță.** Ni-se scrie: De 2—3 săptămâni bietul Cârțan nu s'a mai ivit la vatra părintească în Cârțoara. Azi în 2/15 Ianuarie a. c. ne trezim în Streza-Cârțoara cu judele de instrucție Császár și un notar judecătoresc cu 2 jandarmi, cari au citat în cancelaria notarială din loc pe ambii primari și vice-primari din amândouă comunele, apoi pe frații lui Cârțan, cumnați și pe o mulțime de fruntași, cărora sub

jurământ li-s'au pus întrebările: 1. Că de unde aduce Cârțan atâtea cărți? 2. Împărțit-a cărți la popor? 3. Că agit-a poporul contra ungarilor? Și că îndemnat-a oamenii ca să nu-și dea copii la școala de stat? Apoi în fața amânduror primari comunali și a subscrisului din casa collectorului Ioan Șari, care cu drag îl primea în casa lui și-i păstra cărțile adunate, au ridicat o mulțime de cărți între care am observat: că mai toate erau călindarele vechi și noue, apoi jurnale și alte multe lucruri cu cari au umplut o ladă și câțiva saci și încărcându-le pe un car l'au trimis la Porumbacul-inferior. Tot din casa acestuia în anul trecut a mai dus 3 cară de cărți. După pertractare a plecat comisiunea la 4 ore p. m. la Porumbacul-inferior.

— **Răscumpărări.** Au răscumpărat grațulațiunile de Anul Nou în favorul «Reuniunii femeilor române din Abrud — Abrud-sat și jur» următorii: d-na Ana Filip, 4 cor.; d-nii Samuil David, Dr. Alexandru Bordia, Nicolae Draia, Silviu Lazar, Teofil Faur, Simeon Stoica, Dr. George Davidu, Petru Popovici, Dionisiu Negru, Dr. Vasile Fodor, Petru Macavei, Iosif Gomboș, Ioan Deonca, Aurelian Damjan, câte 2 cor.; Nicolae Lobontiu, Traian Macavei, Paul Stoica, Alexandru Furdii, Pompiliu Șiuțuțiu, Nicolae Todea, Basil Ciura, câte 1 cor.; Dr. Laurențiu Pop, 5 cor.; la olaltă 44 cor. Pentru comitetul «Reuniunii femeilor române din Abrud, Abrud-sat și jur» Sabina Borzia, cassiera reuniunii.

— **Pârgar împușcat.** Ni-s'anunță din Cenedul-unguresc, că acolo Marți seara s'a întâmplat o nenorocire. Păzitorul de noapte Teodor Crista ținea în mână un revolver când îi vinea în față pârgarul George Zaharia. Păzitorul din glumă, a țintit asupra pârgarului, în vreme-ce arma slobozindu-se, i-a împușcat brațul drept al pârgarului. Plumbul a sfărâmat și osul. Rana e foarte primejdioasă, dar se speră că pârgarul va scăpa cu viața. A fost dus în spitalul din Măcău și luat în îngrijire de doctori.

— **Finanț ucigaș.** Până aci par'că numai jandarmii aveau privilegiu să omoară pentru te miri ce, pe oameni narmați și de omenie. Acuma vin și finanții și se folosesc de dreptul lor de a purta armă. Se vestește, că trei finanți unguri, întâlnindu-se în hotarul comunei Satu-mare (com. Timișorii) cu 12 români, cari n'aveu nici bâte, s'au legat de dânșii, fără nici o pricină. Români, firește s'au apărat, dar finanții au ridicat arma și slobozindu-o au împușcat pe unul dintre ei, Florea Raca, care a căzut mort pe loc. Ceialalți au fugit apoi.

Se crede, că finanții au fost beți. În sat e mare înverșunare împotriva lor.

— **O scrisoare călătorind 18 ani.** Din insula Alsen i-se anunță următoarele ziarului «Berliner Tageblatt», opt-spre-zece ani a fost pe drum o scrisoare, care a ajuns zilele acestea în mâinile adresatului, dulgherul Hammer, din Schwarzkoft. În anul 1887 părinții lui Hammer i-a adresat acestuia o scrisoare la un port american, de oarece fiul lor se afla într-o călătorie pe ocean. De oarece însă Hammer plecase iarăși din acel port, scrisoarea n'a putut să fie dată și i-s'a trimis pe urma sa.

Astfel scrisoarea trecu prin numeroase porturi din toate continentele, până când în fine scrisoarea ajunse la părinții lui Hammer, cari au putut-o apoi trimite fiului lor.

— **Mulțumită publică.** Evlaviosul și bunul creștin Moisă Drăgan, locuitorul Giulei-germane, întru sănătatea sa și aducerea aminte a răposatei sale soția Petra Selăgian, din iubirea ce o are cătră sânta biserică au adus pe sfintele sărbători ale Nașterii Domnului, un frumos dar de Crăciun, șapte stichare — în preț de 70 cor. — pe seama școlărilor ministranți, pentru care jertfă frumoasă creștinească i-se exprimă și pe calea aceasta, în

numele comunei noastre bisericești «mulțumită publică» rugând totodată pe bunul Dumnezeu, pentru darul adus să-i răsplătească din darurile sale cele bogate și să-i lungească firul vieții până la cele mai adinci bătrânețe, servind aceasta faptă frumoasă de model și fraților să-i conlocuitori.

Giula-germană, 31 Decembrie 1905. Cu distinsă stimă: Petru Biberea, paroh ort. român.

— **Trei întrebări.** Frideric cel Mare avea obiceiul să pună trei întrebări soldaților care intrau în garda sa. Aceste întrebări erau totdeauna aceleași și anume:

— De câți ani ești?

— De când slujești?

— Primești regulat solda și pâinea?

Odată se întâmplă să intre un soldat francez în garda Prusiană. El însă nu știa nici un cuvânt nemțeste. Căpitanul îi spuse că Regele o să-l întreb. De aceea îl sfătui să învețe pe din afară cele 3 răspunsuri nemțeste.

Acesta le învăță.

Regele veni și îndată ce văzu pe soldat merse spre el. Se întâmplă ca regele să înceapă de astă dată tocmai cu 2-a întrebare:

— De cât timp slujești?

— De 21 ani, răspunse soldatul.

Tineretea soldatului bătut la ochi regelui care îi zise:

— De câți ani ești tu?

— De un 1, Maiestatea Voastră.

Frideric foarte mirat strigă:

— Unul din doi trebuie să-și fi pierdut mințile.

Soldatul care socoti aceasta pentru a 3-a întrebare exclamă cu voce tare:

— Amândoi, Maiestatea Voastră.

— **S-a desebis** prăvălia de coloniale a lui Rudolf Baumann Arad, Piața Tököly în colțul străzii Lázár Vilmos. Un isvor bun de cumpărare recunoscut pentru fructele proaspete de tot felul, apoi vin, tea și rum.

Cerând sprijinul marelui publ. rămân cu deosebită stimă: Baumann Rudolf.

— **Exclusiv bere de Schwehat**, cahnă de casă admirabilă; zi de zi muzică țigănească în locul de întâlnire al inteligenței Kovács și Novolny.

Bibliografie.

Cari încă n'au cumpărat calendar pi-1906 să grăbească a trimite 50 fileri la administrația «Tribunei» din Arad și numai de cât vor primi calendarul «Poporul Român».

A apărut și se află de vânzare (prețul 50 fileri, plus porto 10 fileri) la administrația ziarului «Tribuna» interesantul studiu:

„Die Bedeutung des Romänischen Elementes im Völkereconcerte Europas von Einem Patriotem“.

Broșura aceasta scrisă nemțeste este menită și în cercurile înalte politice din Austria ca străinătate să facă cunoscuți pe Români.

A apărut în tipăriul Tipografiei diecezane gr.-or române din Arad, A B C prima carte de cetire pentru elevii clasei I. de Iosif Moldovan, Nicolae Ștef, Nicolae Boșcaiu, Iuliu Groșorean, Petru Vancu, învățătorl. Ediția a cincia. Aprobata de Venerabilele Consistorii diecezane din Arad și Caransebeș. Prețul unui exemplar: 40 fileri.

INVITĂRI ȘI PETRECERI.

Primim la redacție următorul afiș de teatru din Sibiu:

Vineri, în 19 Ianuarie st. n. 1906 se va reprezenta în «teatrul orașenesc» cu concursul dlui Z. Bărsan *Năzdrăvăniile divorțului*, comedie în 3 acte, de E. Labiche, localizate de I. Malla. Bilete se pot procura la librăria archidiecezană și sara la casa.

CANCELARIA ARHITECTULUI ROMÂN

IOAN NIGA.

Arad, Jozsef főherceg-ut. Nr. 1.
(Lângă banca „Victoria“.)

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează biserică în mod artistic, din care cauză o recomandăm îndeeosebi d-lor parochi. Trimite planuri, schițe, specifice și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuit.

Concertul din Făgăraș. Marți în 9 Ianuarie n. (a treia zi de Crăciun) Societatea de diletanți »Progresul« din Făgăraș, cu concursul corului unui grup de teologi din seminariul »Andrei« din Sibiu, a concertat în sala hotelului »Paris«.

Inceputul concertului ne-au surprins cu o prea frumoasă colindă: »O ce veste«. »Imnul unirii«, de T. Popovici, vechiu ca cântare dar nou ca compoziție, a fost bine executat. »Senin și furtună«, de Vorobchevici, a succedat bine. A plăcut mulțumitor admirabila compoziție a dlui Dima: »Nu-i drept tate«, executată cu mult simț și răsplătită cu un viitor de aplauze. A urmat apoi »Pribeagul«, de T. Popovici.

Punctul culminant a fost declamarea frumoasei poezii: »La icoană«, de Vlăduță. Dl. Tit Morariu, bursierul »Societății pentru fond de teatru român«, a stors admirația publicului. A fost viu aplaudat și rechemat pe »sceuă a declamat: »Rugămintea din urmă«, de G. Coșbuc.

Și a fost bine așezată: »Doină doiniță« de doiniță de Vorobchevici, după declamare. Solistul tenor, D. Soiu, a cântat într'un mod laudabil. Dl. A. Medrea, conducătorul corului puternic, ne-a delectat c'o pieză religioasă, acompaniat de piano. A fost mult aplaudat și reîntors pe scenă a cântat fermecător: »Jelu-i-m'ăș și n'am cui...«

Demn de remarcat mai este și: »Pic« de I. Vidu. Solistul bariton din: »Răsunetul Ardealului« de I. Vidu, ca cântăreț în cor a fost destul de potrivit, ca solist însă n'a aflat răsunet.

Cu »Marș-ul ostășesc« programa s'a încheiat.

A urmat apoi dans până în zori...

— **Invitare la producțiunea școlară,** (ce va avea loc în 7/20 Ianuarie 1906 (a doua zi de Bobotează) în sala festivă a școlii din Poplaca. Venitul curat e destinat fondului școlar.

* * *

— **Alegere de jude comunal.** Ni se telefonează din M. Radna, că în locul fostului jude *Todor Tripon* a fost ales cu toate glasurile *George Juja* de jude comunal.

ECONOMIE.

Arad, 18 Ian.

Camera comercială din Arad și expoziția din București. Camera comercială din Arad publică un avis, prin care aduce la cunoștință, că la expoziția națională din București, care va ține din 14 Iunie, până la 14 Noembrie, se va face un *pavilion maghiar* deosebit pentru produsele industriale și agricole ungare. În pavilionul acesta se vor putea expune numai următoarele lucruri: mașini și instrumente agricole pentru proprietari mari și mici, — unelte de mână agricole — mașini și instrumente pentru morărie, mașini de lăptării și creșterea vitelor, instrumente și orinduire, mașini și instrumente pentru albinărit, mătăsărit, cultura galițelor, mașini și instrumente pentru vîi și vinuri, mașini pentru industria textilă ș. a. Exponenții au să plătească 25 cor. pentru un pătrat de loc. Cei ce vor să expună, sunt chemați a se anunța până la 20 Ianuarie la comisiunea ungară a expoziției (Budapesta V. Strada Sas Nr. 1) Informațiuni se pot afla la biroul camerei.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

— *Cota oficială pe ziua de 17 Ian.* —

Incheierea la 12 ore.

Grâu pe Aprilie 1906 (100 cigr.)	17.04—17.06
Secară pe Aprilie	14.06—14.09
Orz pe Aprilie	14.26—14.28
Cucuruz pe Mai	13.58—13.60
Grâu de toamnă pe 1906	16.70—16.72

Incheierea la 5 ore:

Grâu pe Aprilie 1906	17.06—17.08
Secară pe Aprilie	14.06—14.08
Ovăs pe Aprilie	14.26—14.22
Cucuruz pe Mai	13.58—13.60
Grâu de toamnă pe 1906	16.70—16.78

Piața din Arad.

S'au vândut:	(100 klg.)
1500—1800 măși metrică grâu cor.	16.00—16.20
200—250 " " cucuruz "	14.20—14.40
Semnare nominală secară:	13.60—13.80
" " orz:	14.10—14.20
" " ovăs:	13.50—13.60

Prețul alcoolului în Arad.

Alcool rafinat în mare	cor.	158.—
" " " mic	"	160.—
" brut " mare	"	156.—
" " " mic	"	158.—

Bursa de bucate din Timișoara

Grâu: 78—100 klg.	Cor.	15.60—15.70
" 79— " " "	"	"
Secară: 100 " "	"	12.60—12.70
Orz: " " "	"	13.30—13.40
Ovăs mercantil 100 klg.	"	12.60—12.70
" cernut " " "	"	"
Cucuruz nou " " "	"	12.90—13.00
" vechiu " " "	"	"

Tîrgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni grei părechea în greutate peste 400 chigr. — fil.; bătrîni mijlocii, părechea în greutate 300—400 chigr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 chigr 126—128 fil.; Calitate sirbească: grei, părechea peste 260 klg. 127—128 fil.; mijlocii părechea 240—260 chigr. greutate 130—132 fil. Ușori până la 240 kgr. 116—118 fil.

Posta redacției.

Costa Novacovici în C. În Arad »Tribuna« și »Biserica și Școala«, Brașov »Gazeta Transil.«, Budapesta »Poporul Român«, Orăștie »Libertatea«, Cluj »Orizontul«.

Posta administrației.

Ștefan Bogdan, N. Szt. Miklós. Abonamentul e plătit până la 1 Iulie 1906.

Pașaghiu A., N. Komlos. Am primit 4 cor. abonament pe 1906.

P. M., Streza Kerczisor. Poți procura cu 12 coroane.

A. A., Kossova. De present e în Arad.

Ioan Buică. Mirkovác. Am primit 2 coroane, iar azi 2 cor. pentru M. Vlădia.

Redactor responsabil: Sever Boen.

Editor-proprietar: George Nichia.

Emulsio Scoțiană

se pregătește din cel mai bun oleu din ficat de știucă norvegiană, împreună cu săruri de phosphor natriu. Se poate folosi la toate acele cazuri, la care până acum s'a folosit oleul comun de știucă.

Partea unsuroasă a lui EMUSIO SCOTIAN este împărțită în emulsie în astfel de picuri, în cât acel oleu se poate mai ușor înghiți și folosi, de cât cel comun. Afară de aceea EMUSIO SCOTIAN este de un gust foarte bun, așa că la acesta îi lipsește mirosul neplăcut, ce se găsește la oleul comun de știucă.

Emblema EMUSIO SCOTIAN, «un pescar, ce pe spate duce o mare știucă».

Se poate căpăta în ori ce apotecă.

Cu provocare la aceasta carte, pe lângă trimiterea a unor timbre de 75 fileri, trimiți fără altă cheltuială 1 sticlă de probă.

Apoteca orășanească a lui Emil Budai
Budapesta, IV., strada Vác nr. 34—50.

Prețul unei sticle originare e de 2.50 cor.

Anunț.

Averea mea proprie în comuna Székás-Offelia

25 holde katastrale

și casă cu ducian;

din acest pământ 23 holde e arători și 2 holde e livez

să vinde din mână liberă

Voitori de a cumpăra se ostenească la subscrișul de a se tocni.

Pământul se vinde și deosebit de casă

La caz de nu s'ar vinde până în primul Martie, se dă în arândă.

IOAN ARDELEAN

La administrația »Tribunei« să află de vânzare următoarele cărți:

»La Roma« de Russu Ștrianu	Cor. 2—	plus 10 fl. port
»Povestiri și schițe« de S. Secula	1.—	5 "
»Nuvele« de Emil Zola	Cor. 0.40	5 "
»Școlarul declamator«	" 0.50	5 "
»Stropi de roșu«	" 1.—	10 "
»Aur« Const Hodog	" 1.50	10 "
»Telegrame« farză în 8 acte	" 0.80	3 "
»Amicul Poporului« T. Vuiculescu	1.—	10 "

Află aplicare momentan

3 culegători tipografici

buni

în tipografia »Tribunei«.

Singurul calendar purtativ românesc.

Micul Calendar pe anul 1906

de Ioan Apolzan, tipograf.

Pe lângă partea calendaristică, literară și fol pentru notițe cuprinde sub titlul »Avutul nostru« informațiuni și date exacte asupra tuturor instituțiilor noastre, ca bisericești, școlare, reuniuni de tot soiul, societăți financiare, etc. Pentru un exemplar legat în pînsă, cu creion 70 fl. legat mai simplu 40 fileri, plus porto post 7 fileri. A se procura dela autor în Sibiu (N. Szeben).

APRECIERI DE FOL:

»Telegraful Român« (Nr. 99): »... Bu lucru a făcut dl Apolzan cu editarea acestui mic calendar purtativ, care are menirea să împiedice pe Românii de a mai purta prin buzunare calendare potrivite străine. Și e bine și eu pricepet compus »M. O.«, ales în ce privește datele referitoare la viața noastră publică...«

»Revista economică« (Nr. 40): »... Pe lângă tot »Micul Calendar« se prasintă atât ca întocmire, cât și ca executare în condițiuni cât se poate de satisfăcătoare și nu putem decât să recomandăm cu toată căldura publicului românesc, ca un calendar de adevărată utilitate practică...«

»Libertatea« (Nr. 41): »Micul Calendar« numele unui nou calendar, dragălaș prin înțelegare și practică, ușor de purtat în buzunar...«

CONVOCARE

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „TIMIȘIANA“, societate pe acții în Timișoara, se convoacă și sunt rugați a participa la a

XXI-a adunare generală ordinară

care se va ține în **14 Februarie** a. c. st. n. la ora 9 n. a. m. în localitățile institutului.

OBIECTELE ADUNĂRII:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de reviziune și stabilirea bilanțului.
2. Deciderea asupra distribuirii profitului curat.
3. Darea absolutoriului direcțiunii și comitetului de reviziune pe anul 1905.
4. Alegerea a 2 membrii în direcțiune.
5. Eventuale propuneri ivinde în sensul § 22. lit. h.) din statutele institutului.

Timișoara, 17. Ianuarie 1906.

DIRECȚIUNEA.

CONTUL BILANȚULUI

Debit				Credit				
	Coroane	fil.	Coroane	fil.	Coroane	fil.	Coroane	fil.
Casa în numărar	97246	84			Capital de acții			560000
Bon în Giro-Conto și la alte bănci	16459	78	113706	62	Fondul de rezervă general	100000		
Cambii de bancă	1664279	25			Fondul de rezervă special	10000		
Cambii hipotecate	731350		2395629	25	Pondul pentru diferență de curs	2800		
Imprumut hipotecar			1201546	40	Fondul de pensiuine	23675	31	136475 31
Imprumut de cont-corent			104156	09	Depuneri spre fructificare			1795188 40
Imprumut de efecte			4360		Cambii reescomptate			642916
Efecte proprii			66424	22	Hipoteci cedate			665392 31
Realități			27412	96	Interese transitoare			47766 78
Mobiliar	5523	79			Dividende neridicate			602
10 % amortisare	552	38	4971	41	Contribuție după inter. cap. sem. II.			3800 16
Inter. anticip. la reesc. și hip. cedate			12896	43	Diverse conturi creditoare			3769 34
Interese restante			4287	17	Profit transpus	1398	21	
Diverse conturi debitoare			1544	94	Profit curat	79626	98	81025 19
			3936935	49				3936935 49

CONTUL PROFIT ȘI PERDERE

Spese				Venite				
	Coroane	fil.	Coroane	fil.	Coroane	fil.	Coroane	fil.
Interese la depuneri spre fructificare	72523	77			Profit transpus			1398 21
» de reescompt	41749	89			Interese după cambii de bancă	133866	31	
» la ipoteci cedate	29382	86	143656	52	» » » hipotecate	50668	40	
Contribuție după int. la dep. spre fructificare	7252	38			» » » împrumut hipot.	67248	98	
Contribuție erarială și comunală	7517		14769	38	» » » pe efecte	355	78	
Salare			21839	70	» » » de cont-corent	5461	84	257601 31
Chirie și spese de cancelarie			7699	26	Venitul realităților	1140	04	
10% amortizare din mobiliar			552	38	» casei institutului	2296	69	
Pretensiuni descrise			4486	48	» efectelor	1908	20	5344 93
Profit transpus	1398	21			Provisiune			9684 46
Profit curat	79626	98	81825	19				
			274028	91				274028 91

Timișoara, 31 Decembre 1905.

Cărăbașiu m. p.
director executiv.

Miculescu m. p.
comptabil.

DIRECȚIUNEA:

Theodorovici m. p.
președinte.

Jonasiu m. p.
v.-președinte.

A. Crăciunescu m. p.

Dr. Cosma m. p.

Gherdan m. p.

Pinciu m. p.

Subsemnatul comitet am esaminat contul prezent al bilanțului și cel al venitelor și sarcinilor și confrontându-le cu registrele principale și auxiliare purtate în bună regulă, le-am aflat cu acelea în consonanță și exacte.

COMITETUL DE REVIZIUNE:

Dr. Traian Sincay m. p.

Dimitrie Buibaș m. p.

George Breban m. p.

Vincentiu Petroviciu m. p.

Asigurări contra focului: case,
bucate, mobile, vestimente, mărfuri

Agentura principală din Arad

A BANCEI GENERALE DE A-
SIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primește oferte pentru asigurări din comitatele:
Arad, Bichig, Bihor, Canad, Caraș-Severin, Timiș
și *Torontal*, — și le efectuează pe lângă cele mai
favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fix, rente,
rește pentru fete, capital de întreprindere pentru feciori,
pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din
urmă dela 60—600 cor. se plătesc la moment în ziua
morții întâmplată;

2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile,
mărfuri, produse de câmp ș. a.;

3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine,
rezeviate ș. a. prin spargere;

4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, cucuruz,
ovăș, viță (vinea), plante industriale: cânepă, in, hîmsoi,
nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la
agenturile noastre locale și cercuale mai în fie-
care comună și direct prin

Agentura principală „TRANSSYLVANIA“ în Arad

Strada Săčekenyi nr. 1. — Telefon nr. 899.

Asigurați contra grindinei: cucuruzul,
grâul, secăra, ovăzul și toată economia!

Asigurați: viața, rește, capital de întreprindere, rente, cazul
morții, spese de înmormântare!

Asigurați contra furturilor prin spargere:
bani și tot ce aveți de preț!

Lázár Gyula

băcănio, articole de cuină și de-
licatese, vin, șampanie, rum, tea
și cognac, deposit principal de
ape acre.

ARAD, PIAȚA ANDRÁSSY Nro. 19.
(în edificiul Hotelului Central)

Serviciu prompt și punctual.
Totdeauna articole proaspete și
bune cu prețurile cele mai ieftine.

La plățirea cu bani gata
2%, scăsământ la cassă.

Telefon Nr. 844.

Contra anemiei și nervosității

cea mai bună influență are

Vinul feeric china al farmacistului
Rozsnyay Mátyás.

Prețul unei sticle e de 3 cor. 50 fil.

Contra căderii părului

are cea mai
bună influență

Spiritul de păr al lui Rozsnyay

care în scurtă vreme delătură mătreața și căderea
părului; apără părul de rupere și-i dă o strălucire
mătăsosă. Prețul unei sticle e de 1 cor. și 50 fil.

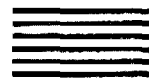
Sirop pentru copii, contra tusei

Leac admirabil pentru copii mici.
Sticla: 60 fileri.

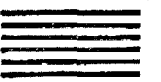
Toate aceste medicamente se capătă
în stare veritabilă, la spițăria lui

ROZSNYAY Mátyás, Arad.

Szabadság-tér.

Anunț!

Am onoare a aduce la cunoștință că am deschis în
Arad, — strada lemnului (Fa-utcza) — No. 1.
o fabrică de mașini agronomice

sub firma înregistrată la tribunalul comercial

VULCU J. MAXIM

Dispunând de mijloace îndestulătoare și sprijinit pe experien-
țele mele extinse făcute în

o o Austro-ungaria, Germania și America o o
mă aflu în plăcuta poziție a produce și servi pe onoratul public
o o o cu tot felul de mașini agronomice o o o
din material de prima clasă și pe lângă pre-
o o o țurile cele mai avantajoase. o o o

În special fabric, diverse mașini de sămănat, secerat, stăra-
mătoare de cucuruz, mașini de săpat, de tăiat nutreț la vite, ciururi,
plinguri (Șeitană), prese de vin, pompe precum și alte articole de piv-
nițarie și instalațiuni de mori, joagăre și țigări mic și mare, după
cele mai moderne și mai practice sisteme recunoscute în branșele
mașinării sus numite.

Procur, mijlocind prețurile cele mai avantajoase, mașini de
abor și treerătoare, motoare de benzin, petrol, spirit sau gaz,
garantând totdeauna, atât de construcțiunea mașinilor cât și de ma-
terialul cel mai bun.

Efectuez totdeauna lucruri de lăcătușerie și tot felul de re-
paratură de mașini,

cu prețuri foarte moderate, pe lângă serviciu cinsit
o o o o o o o și prompt. o o o o o o o

FRAZE UNGUREȘTI.

De Vasile Goldiș.

De câte ori șovinismul maghiar în năvalnică sa pornire a dat peste greutăți mai mari, pe cari prin puterile sale proprii nu le putea învinge, totdeauna a început a suna coarda îndulcirii față de naționalitățile nemaghiare ale țării.

Așa este și timpul de azi.

Orbiți de dorul independenței desăvârșite Maghiarii au crezut, că sunt destul de tari spre a pune în sfârșit mâna pe — armată, până aci ultimul obstacol al visului secular de independență maghiară și în viitor cea mai puternică armă pentru crearea statului național maghiar, ceea ce este identic cu nimicirea ethnică a popoarelor nemaghiare din țară.

În năvalnică lor pornire însă, Maghiarii s'au izbit și de astădată de puteri protivnice, cari deocamdată se arată destul de tari pentru de a pune zăgaz torentului șovinistic, cel puțin în ce privește armata comună.

În fața acestei situațiuni Maghiarii ear' încep a înțelegi, că în Ungaria sunt și nemaghiari, ne vād, se uită la noi, ne zimbesc, ne trag cu ochii, ba încep chiar a recunoaște îndreptățirea culturii proprii a popoarelor nemaghiare din țară și promit, că ei luntre și punte se vor face pentru de a ferici naționalitățile nemaghiare din țară, numai aceste naționalități să le ajute acum lor pentru ruperea în două a armatei comune sau mai bine zis, pentru crearea armatei naționale maghiare.

Începuse cântarea aceasta încă archișovinistul Bartha Miklós, Dumnezeu să-l ierte. Acum chiar Kossuth Ferencz, capul partidelor, coaliate în scopul armatei naționale maghiare, scoate ziar românesc și promite Românilor marea cu sarea.

Mai mult. Fruntașii coaliției încep a scrie articoli de fond prin ziarele ungu-rești, ce apar pe teritorii locuite mai ales de Români. Astfel tocmai la anul nou al nostru «Arad és Vidéke» din Arad publică un articol de contele Apponyi Albert «despre chestiunea naționalităților», ear în «Temesvári Hírlap» din Timișoara în aceeași zi cetim un articol de fond scris de Szivák Imre sub titlul «Naționalitățile și apărarea constituției».

E sistem la mijloc. Matadorii coaliției umblă să îndulcească popoarele nemaghiare, pentruca acestea cel puțin să nu accentueze opoziția lor față de maghiarizarea armatei, ori chiar să ajutore pe Maghiari spre scopul acesta.

Simptom de cea mai mare gravitate, procedura aceasta a domnilor coaliției. Căci la deschiderea dietei, dl Apponyi nici nu voia să ia act de existența deputaților naționaliști, ear principalul organ de publicitate al coaliției «Budapesti Hírlap» la începutul campaniei, îndreptate spre sfășierea armatei comune, a declarat hotărât, că Maghiarii vor purta lupta singuri, de ajutorul naționalităților nu au nici o lipsă, căci lupta se poartă în numele întemeierii statului național maghiar și nimeni să nu se mângâie cu gândul, că Maghiarii vor ajunge odată atât de strămtorați, în cât să facă concesiuni naționalităților nemaghiare din țară în paguba acelu stat național maghiar.

După luptele unui an de zile însă Maghiarii s'au convins, că forțele lor proprii nu sunt suficiente pentru luarea redutei, asupra

căreia au dat asaltul. Iși caută acum aliați, își întorc privirile rugătoare spre naționalități.

Din capul locului trebuie să o spunem însă coaliției, că sunt zadarnice încercările ei de a câștiga sprijinul naționalităților nemaghiare pentru lupta politică, pe care o duce acum majoritatea parlamentului ungar. Lupta aceasta are de țintă tot visul cel vechiu al politicii maghiare, adecă prefacerea statului poliglot ungar în stat național maghiar, ear noi, popoarele nemaghiare ale Ungariei, voim recunoașterea caracterului poliglot al statului în legile lui fundamentale și voim *egala îndreptățire națională* a tuturor popoarelor țării. Coaliția pe de o parte și popoarele nemaghiare ale Ungariei pe de altă parte au așadar scopuri politice absolut contrare și urmarea firească din această constatare idiscutabilă este, că ele nu pot merge pe aceeași cale, nici *nu se pot întovărăși în acțiunile lor politice*.

E lucru într'adevăr supărăcios, că bărbați ca Apponyi Albert și Szivák Imre ne țin atât de naivi, încât să ne creadă accesibili pentru ademeniri, cari nu conțin absolut nimic real, ci se reduc la simple fraze ungu-rești.

Fiecare luptă pentru independența maghiară a fost totodată și luptă pentru libertatea poporului, fiecare avansare a ei a sporit cu nouă cuceriri drepturile de libertate ale tuturor cetățenilor patriei — zice contele Apponyi Albert. Și se provoacă la faptul, că la desființarea iobăgiei nu s'a făcut deosebire între Maghiari și Nemaghiari.

«Oare pentruce nu vedem naționalitățile noastre alăturându-se cătră noi întru apărarea comoarei noastre comune, întru apărarea constituției maghiare? — întrebă Szivák Imre. Și adaugă: «Atributele mari ale naționalității sunt: limba, biserica, școala, cu un cuvânt *cultura națională*. Nimeni nu intenționează vre-o invasiune asupra acestor terene, căci autonomia lor (a naționalităților) pe aceste terene este asigurată prin legile patriei noastre și noi, cari luptăm pentru întregitatea constituției, *socotim de sfânt fiecare atom al ei*, nimeni deci nu se poate teme, că noi am fi în stare a vătămă legile țării».

Domnul Szivák Imre a fost însă până acum membru al partidului liberal, de vre-o două decenii. Oare cu partidul liberal d-nul Szivák s'a întovărășit pentru călcarea constituției, nu pentru apărarea ei? Așa trebuie să fie, căci articolul de lege XXXVIII din 1868 dispune, că fiecare elev al școlii populare să fie instruit în limba sa maternă, iar guvernele liberale, pe cari le-a spriginit dl Szivák, au călcat în picioare legea aceasta. Și ce știe d-nul Szivák despre legea de naționalități?

Știe de bună seama, că legea nu s'a scos din vigoare, dar' nici odată nu s'a aplicat, ci tocmai din contră toate guvernele liberale, pe cari le-a spriginit dl Szivák, au călcat în picioare legea aceasta. Este într'adevăr uimitoare temeritatea dlui Szivák Imre, când susține, că «nimeni nu intenționează vre-o invasiune» asupra limbei, școlii și bisericii noastre, când dînsul prea bine știe, că tocmai acestea bunuri scumpe ale noastre sunt ținta celor mai vrăjmașe atacuri din partea tuturor politicianilor maghiari.

Politicianii maghiari mereu se provoacă la aceea, că dînsii libertățile publice și drepturile constituționale nu le vreau numai pentru Maghiari, ci le vreau pentru toate popoarele țării. Faptul este însă, că nimeni dintre politicianii maghiari nu a protestat în contra acelor ordinațiuni ministeriale, cari

naționalităților nemaghiare li-a denegat chiar și *dreptul de a fi*.

Domnii coaliți să o știe odată, că nouă *fără naționalitate* nu ne trebuiesc *drepturi*. Să o știe, că frazelor de îndulcire nu le dăm nici o credință, căci nici odată până acum promisiunile, ce ni-s'au dat, nu le-au ținut. Nici legile chiar, pe cari le-au adus de silă la aparență măcar, în favorul nostru, nici odată nu le-au pus în practică.

Bătuți de toate vânturile, duși pe gheață de nenumărate ori, înșelați și folosiți spre scopuri străine de interesele noastre naționale, noi am învățat în sfârșit, ceea-ce trebuia să știm dela început, că *mântuirea noastră numai prin noi înșine se poate săvârși*.

Mulțumim coaliției pentru invitare, dar' o refuzăm cu toată hotărârea. Vestigia terrent. Poftescă Maghiarii a-și întemeia singuri statul lor național maghiar. Noi ne apărăm sărăcia și nevoile și neamul. Dumnezeu va fi cu noi.

„Românii din Statul-Ungar“.

Confiscarea cărții dlui Russu Șirianu. — Darea lui în judecată. — Decisia senatului de punere sub acuzare. — Dreptatea a învins.

Oradea mare, 15 Ianuarie. Se știe, că în anul 1904 dl Russu Șirianu a scris o carte: «Românii din Statul-Ungar», care a fost premiată de «Academia Română». Nici nu sosise însă aici vre un exemplar dintr'însa, și presa maghiară, îndeosebi «Magyar Szó» și cele aradane, pornise o campanie violentă, afirmând, că opera dlui Russu cuprinde cea mai criminală agitație și îndemn la ură împotriva ungu-rilor.

Natural, că primele exemplare, șapte la număr, sosite librarului P. Simtion din Arad au și fost confiscate ear dl Russu a fost dat în judecată pentru agitație.

Azi senatul de punere sub acuzare dela tribunalul de aici a desbătut asupra propunerii procurorului Virágh Béla de a pune sub acuză pe dl Russu, care se prezentase la proces însoțit de tînărul și talentatul avocat Dr. Iustin Marșieu din Arad.

Desbaterile n'au fost publice, deci n'am putut fi de față, să vād cele petrecute.

Am avut însă prilej să aflu următoarele:

În vorbirea de învinuire procurorul și-a îndeplinit după lege slujba; apărătorul Dr. Iustin Marșieu a ținut o cuminte apărare și dupe-ce s'a apărât și dl Russu, cei trei judecători s'au retras să se sfătuiască. Reintrând în sală, președintele a adus hotărârea: *Propunerea procurorului de a se pune sub acuză d-nul Russu se respinge* (a arătat pe larg de ce) și după-ce hotărârea ajunge la valoarea de drept (căci procurorul o poate apela) *cărțile confiscate se vor da înapoi, deci și din România cartea va putea să intre*, neaflându-se în ea lucruri oprite de lege.

Dl Russu a luat la cunoștință hotărârea, procurorul însă a înștiințat că face apelată.

Sărbătorile în Oradia.

— Corespondență particulară. —

De când în strălucitul și bogat dotatul scaun episcopesc român gr. cat. de aici a fost așezat P. S. Sa Episcopul Dr. D. Radu, nu numai în viața noastră bisericească, dar și în cea socială s'a făcut o schimbare mare și îmbucurătoare.

Mare praznic a fost pentru noi în deosebi ziua a doua de Crăciun, când P. S. Sa a întrunit în palatul său fără păreche și la bogata sa masă pe toți cărturarii români din Oradia, fără osebire de biserică și vârstă. Cei gr. catolici erau la un loc și alături cu geco-orientali, bătrâni și tineri.

La masă, firește, s'au ținut vorbiri. Cea dintâiu a fost rostită de P. S. Sa Episcopul, care și-a arătat bucuria, că poate primi la casa și masa sa flamura Românilor din Bihor. A avut cuvinte frățești în deosebi pentru dnii I. Vulcan acad. și nestorul publicațiilor români și pentru dl Iosif Roman, cari își serbau și ziua numelui. După-ce aceștia au mulțumit, a ținut o însuflețitoare vorbire vicarul gr.-or. Vasile Mangra, arătând dragostea și cinstea, pe care o au toți Români față de P. S. Sa Episcopul Dr. D. Radu și peste tot, atingând coarde, cari au încălzit inimile de frate.

La Crăciun a slujit în biserica episcopescă, ajutat de canonici și alte fețe bisericesti, însuși P. S. Sa Episcopul.

In ziua Anului-Nou în biserica gr.-or. a servit și a ținut o predică înălțătoare P. C. Sa Vicarul V. Mangra.

Având ziua numelui, P. C. Sa a fost obiectul unor manifestațiuni însemnate de simpatii și venerațiune. A fost de l'a felicitat P. S. Sa Episcopul Dr. D. Radu, Escelețele Lor Feldmarșal Csanádi, Johann Freiherr Karg von Bebenberg, colonel, apoi Sável Kalmán, președintele Tablei, Bekási, comandantul honvezilor din loc, vicșpanul Miskolczy Ferencz, primarul Rimmner, etc. etc., după-cum a primit d'asemeni număroase felicitări din toate părțile locuite de Români.

Din România.

Inalt ordin de zi.

«Ostași,

«In curând se împlinesc 40 de ani, de când am venit în capul vostru cu neștrămutata credință, că Mă pot sprijini pe devotamentul și vitejia armatei, neapărat trebuincioase pentru Mine în împlinirea grelei sarcini ce luasem asupra-Mi.

«Am găsit în ori ce împrejurare având săpat în inimile voastre, simțământul de datorie și de disciplină.

«Silințele voastre au întemeiat apărarea țării așa de tare, că putem aștepta viitorul cu liniște și cu încredere.

«Vitejia fraților voștri a făurit Coroana Regală de oțel și încă în anul acesta vom sărbători un pătrar de veac, de când România este Regat. Cu mândrie puteți dar privi un trecut bogat în fapte însemnate.

«Păstrând ca o sfântă moștenire virtuțile războinice reînviată pe câmpiile de luptă și urmând pe calea ce ați apucat, Patria împreună cu Mine ne vom putea rezema cu dragoste pe voi.

«Oficieri, sub-oficieri și soldați, vă urez un an bun și fericit».

Dat în București, la 1 Ianuarie 1906, în al 40-lea an al Domniei Noastre.

CAROL.

O frumoasă manifestație.

Săliște, 14 Ianuarie 1906 nou.

S'au împlinit zece ani de când dl Petru Drăgits e prim-pretor în Săliște. Timp scurt e acesta pentru un om ce se dedică așa zicând total pentru binele obștesc. Iar totuși a produce rezultat uimitor în așa scurt interval sigur e lucru de vrednică laudă, de adevărată uimire.

Și ce a făcut acest bărbat în zece ani pentru Săliște și cercul ei? Multe și frumoase sunt lucrările lui pentru binele obștesc din acest cerc, multe și frumoase se pot scrie despre acestea.

O «carte de aur» s'ar putea forma din întreaga dânsului activitate.

Nu's chemat s'o compun eu, dar sper că la timpul său sigur se vor găsi pentru ea autori.

Asupra Săliștei în prima linie s'a estins activitatea acestui bărbat. Edificiul pompos al școlii române gr.-or. e opera lui. Un edificiu școlar model, cu o sală festivă model și aceasta.

Dânsul i-a contemplat planul de realizare, l-a intrupat acest plan și având mână de ajutor pe dl protopop al locului a și pus sub coperiș acel pompos edificiu. Salarizarea învățătorilor din loc numai dlui prim-pretor e de mulțumit. Reședința protopopului din loc e opera dînsului. Un edificiu de laudă e acesta.

Casa de păstrare dînsului are să-i mulțamească că azi dispune de un birou și de un edificiu de toată splendoarea. Apoi sufletul acestei bănci fără îndoială dînsul e. La insistența lui s'a zidit frumosul edificiu pentru ghetar, măcelărie, magazin de recvizite ale pompierilor, pentru însoțirea de valorizare a laptelui, precum și Hotelul comunal.

Riul ce duce prin comună e azi frumos canalizat, ridică mult prezentarea comunei, ceace numai lui i-se poate mulțami. Un drum plăcut duce spre locul de escurziune Netedul, care tot prin el s'a făcut. Grădina (școala) economică indiscutabil asemenea e opera sa. In aceasta se da instrucție din economia rațională, iar cercul întreg în curând va fi provăzut cu pomi (altoi) pe un preț bagatel.

Reuniunea de cântări ce așa des și frumos s'a produs în localitate, în cerc, în Sibiu și în România, și despre care așa bine se vorbește, e «fătul» exclusiv al lui. Săliștea e mai frumoasă, mai prezentabilă azi ca înaintea cu 5 ani, căci azi trăește și lucră aci o societate de înfrumșetare de asemenea «fătul» dînsului. Ochiul se înveselește, inima se bucură la roadele acesteia. O însoțire pentru valorizarea laptelui a înființat, care în urma anilor răi încă nu și-a început activitatea, dar pe zilele viitoare e în plan deja a se înactiva. Folosul ce-l poate aduce aceasta e indiscutabil. Îndeosebi apoi țaranului mai sărac îi prinde bine când la moartea unui membru al familiei sale, după taxe mici la an dela Reuniunea de înmormântare ridică un ajutor până la 100 cor. Prin el s'a făcut și aceasta instituțiune.

Cam acestea sunt operele acestui bărbat în Săliște și inima îi crește când și și vezi armonia în care se desvoaltă, progresul uimitor ce toate îl fac.

Cercul Săliștei încă mult s'a bucurat de activitatea acestui «părinte» al unei așa mari familii.

Comuna Gurarâului se fălește azi cu un edificiu școlar minunat. Cinste ar face acest edificiu ori căruia oraș mare. Opera lui e aceasta, iar planul edificării unei case comunale acum îl preocupă. Că în aceasta comună se valorizează pădurile, e meritul interesării sale, iar că se va face instalațiune electrică, e o chestie ce numai de numele lui se poate lega.

In comuna Orlat s'a ridicat la insistența lui o ospătărie comunală, în plan are școală și casă comunală. — La stăruința lui s'a construit spre comuna Mag uș bun drum comitatens și s'a ridicat o ospătărie comunală. — La insistența lui s'a construit drumul spre comuna Aciliu. — In planul lui e edificarea de casă comunală în Tilișca și Galeș, în planul lui sunt încă multe lucrări publice în Săliște și jur din cari numai o parte a scos până acum la iveală. — Administrația averilor comunale bisericesti și școlare sub ochii lui supraveghetori se face.

Prin el multe corporațiuni și instituțiuni din Săliște și cerc s'au făcut membri fondatori la societatea pentru fondul de teatru român, au dat ajutoare la zidirea catedralei, a muzeului național, contribuind pentru acestea chiar și dânsul.

Dacă dânsul nu era, o spun mulți, nici cele înșirate nu erau.

Amintesc apoi, că comuna Mercurea, care aparține cercului Săliște, asemenea 'i datorește recunoștință. Sufletul casei de păstrare de acolo este el, iar prin dînsul s'a pus la cale ridicarea frumosului edificiu școlar, de care Mercureni nici când nu visau.

Că a putut duce în îndeplinire atâtea lucruri frumoase în sărăcimea noastră românească numai priceperii financiare de care dispune se poate mulțami, iar primul ajutor în chestii financiare pentru executarea diferitelor operațiuni, înființarea diferitelor instituțiuni, fără îndoială, casa de păstrare din loc l'a dat.

Judece acum lumea din cele espuse aci, hărnicia acestui bărbat. Cu inimă curată declar, că nu înșir laude, ci o fidelă espunere fac despre

starea faptică. Martor îmi e ori-ce român mărginean, ba și străin pentru cele espuse. Prin acest bărbat s'a ridicat Săliștea și cercul ei, aceasta o știu deja mulți, aceasta o recunosc chiar străinii din centrul apropiat Sibiu. Și într'adevăr de admirat puterea de voință, care de loc n'a scăzut, deși ici colea își află și contrari în păreri.

Dar munca cinstită pusă în serviciul binelui obștesc trebuie răsplătită. La aceasta s'a cugetat Săliștea și cercul ei, acesta e incidentul, de care scriu. Iar nici o răsplată mai cinstită pentru un om idealist, de cât mulțumirea și recunoștința. Aceasta e răsplata sinceră, ce comuna Săliște și cercul ei o aduc dlui prim-pretor Petru Drăgits și aceasta i-au arătat-o în zilele de sărbătoare pentru noi de 11 și 12 Ianuarie a. c. n.

O frumoasă manifestațiune i-s'a aranjat din incidentul împlinirii a zece ani de când e în cerc un impozant conduct cu torțe, — Reuniunea de cântări i-a făcut serenadă, iar Drul Comșa interpretă mulțumita și recunoștința poporului pentru jertfele aduse.

Reuniunea a cântat următoarea odă ocazională:

Zile albe și pline de muncă trecut-au sburând,
De ani un deceniu în pripă formând:
O clipă, ce 'n vecinicie moare,
Și-o vecinicie în viața trecătoare.

Și clipa din viață-ți, ce 'n veacuri murit-a, s'a dus,
Veac ne-a fost nouă de clipe mărețe,
Ce 'n veci va spune lumii, ș'a spus:
Ce omul poate pe oameni să 'nvețe.

Iar rodul muncii tale și al pildelor frumoase,
E stima a toți și a noastră iubire.
Și 'n inimi ți-aducem prinoase,
Dorindu-ți bine și fericire.

A doua zi la ameazi s'au făcut recepțiunile. Rînd pe rînd se prezentară la iubilant să-l felicitate: Preoțimea, notarii cercului, învățătorii, comitetul parohial și comunal local, direcțiunea Casei de păstrare, și reprezentanții tuturor reuniunilor din localitate. Avu loc apoi banchetul, la care luă parte toată inteligența din loc și jur. Aci și se toastă în numele diferitelor instituțiuni și corporațiuni pentru iubilant, iar dînsul răspunde cu mult emoțiune și căldură. Parcă și acum îi aud vorbele: «Sărbările de ieri și azi mă mulțumesc, dar mă mulțumesc mai mult fiindcă nu văd în el persoana mea iubilând, ci văd iubileul muncii mele, dezvoltate cu concursul d-voastră... Că modestie și înțelepciune și în aceste sincere cuvinte! Insuflețirea la banchet era la culme.

In chipul acesta răsplătesc Săliștenii și ce din jur pe bărbații lor, ce se jertfesc fără interes propriu pentru binele obștesc, în chipul acestor le aduc prinos de recunoștință.

Mulți astfel de bărbați să aibă neamul nostru și neamul astfel să le recunoască munca cu cinste prestată. Aceasta îmi e dorința sub impresia sărbătorilor din Săliște.

O. Sghimbea

UN OMAGIU

A. SALE REGALE PRINCIPELUI CAROL AL ROMÂNIEI

Sâmbătă după amiazi s'a prezentat la palatul Cotroceni (București), o delegațiune a regim. 2 Rovine (Craiova), compusă din d-nii: colonel N. Șendrea, comandantul regimentului; sub-locotenent N. Vulovici, aghiotantul Belu, sergentul plutoniei Băbălău, caporalul Ghiță și soldatul Florescu Constantin.

Delegația a prezentat A. S. R. Principei Carol o poezie vitejească, al cărei autor e sublocot. Vulovici, scrisă pe pergament și frumos ornată de locot. Rădulescu.

Iată textul frumoasei dedicațiuni:

RĂVAȘUL FLĂCĂILOR de la 26 ROVINE cătore

A. S. R. PRINCIPELE CAROL al ROMÂNIEI

Îți scriem azi, Măria Ta,
Flăcării din Rovine...
Și să ierți... că de 'ndrăznim,
E că ni-e drag de Tine!

Noi te-am văzut numai pozat
Colecia 'n abecedare...
Așa cum ești de mititel
Și 'n țoale militare!

De-o fi război, cu noi să mergi —
De moarte nu ne pasă —
Te apărăm flăcăii toți
Din Două-zeci-și-șasă !..

Și de-om pieri, ne-om mângâia
Că Tu, prin foc, năvalnic
Peste mormântu-nostro adânc
Pe murg îi trece falnic...

Și-om tresări când glorios
Ne-i săruta Tu steagul —
...Și popa ne-o ceti la cap
Nălțind spre cer toiagul!

Măria Ta, măcar că'n mâini
Oțalul ruginește;
Dar dorul vitejii'n piept
La noi mai aprig crește...

O, cum am vrea să ne 'mbătăm,
In foc, de praf de pușcă...
Și să privim cum, fulgerat,
Vrăjmașul țarna mușcă!

...S'ajungi, Măria Ta, cărunt!
Te-aibe'n pază, Sfinții —
Și-atunci, cu-ai noștri fii să lupți,
Cum s'au luptat părinții!

Iar visului cel strămoșesc
Să-i dai infiripare:
Să duci hotaru nostru 'ngust
La vechile hotare!

Și când îi trece pe ogor
Sărîm și noi tot leatu...
Să stăm în rînd... și să strigăm:
Trăiască Impăratu!

Afuzimea mării.

«Sully», corabia franceză ce s'a scufundat aproape de Saigon, a dat nou prilej unui marin panterat ca să vadă fundul mării. Astfel a ajuns la renume un tânăr inginer, cu numele de Plury, care prin instrumente făcute de el însuși s'a coborât în o adâncime de 336 urme, la care n'a ajuns până acum nimeni altul. De Plury se apără cu un instrument în formă de panteră făcut din metal, iar de respirație se îngrijește prin un instrument chemic. În acest mod s'a scoborit în apă mai mult de 115 ori cu o deplină siguranță și a văzut acea lume ciudată, pe care înaintea lui alt om n'a văzut-o. Acum în «Scientific American» face următoarea descriere:

Când omul primadată se lasă în jos, are senzația că intră în peșteră. La o afuzime de nouă urme dai de multă meduză. Prin apă tot lucrul are o înfățișare uriașă. Peste câțiva timp nici nu simțеști, că ești apărât de instrumentul panterat, ci ți-se pare, că meduzele acestea de tot moi se lipesc de fața ta. Puțin mai în jos ești încunjurat de o armată de pești mici ce strălucesc ca niște raze argintii.

La o adâncime de 162 urme ajungi în stratul unor animale de mare, a căror lungime e de 30 metri și atingându-te de ele, îți împresoară corpul. Aici ești în mai mare primejdie, căci ești împedecat de a te mișca. Mai jos sunt pești în formă de șerpi, lungi de trei urme, și alți locuitori ai mării, ce samănă cu delfinii.

Acestea atacă pe cel sosit cu repeziciune sălbatică, încât te cuprind fiori de moarte, pentru că dacă vor sparge partea de sticlă a coifului, atunci ești pierdut.

Mai mari monștrii sunt polipii, cari cu picioarele lor moi îl încungiuță pe noul călător în fundul mării, dar fiind foarte neputincioși, nu peste mult se lasă de orici atac.

În aceste afuzimi nu se prea schimbă forma peștilor, numai dela o mie metri în jos,

ca să poată suporta greutatea, ce se lasă pe ei. De oarece toți monștrii se nutresc cu carne, stomacul lor a fost mormânt pentru mulți matrozii, cari scufundându-se cu corăbiile lor, au ajuns cu încetul până la aceasta afuzime.

Corpul acestor fel de pești este foarte lat, deoarece cantitatea apei îi lățește.

E interesantă și lumina pe fundul mării. E un amestec de culoare vântată și verde, asemenea celei ce se găsește în crepăturile munților. La o afuzime de 32 metri, lumina e foarte împrăștiată și prin straturile de apă soarele apare ca un glob roșu netransparent, până când stelele d. e. la umbra unei stânci, și ziua se pot zări.

La o afuzime de două sute urme, e întunecat pe deplin și de aici în jos suntem încunjuțați de o întunecime prin care nu vedem nimic. Aici te folosești de lampa electrică. Eu am o lampă ce răspândește lumină mai mare decât zece mii de lumini, dar și aceasta nu poate răspândi lumină în mari cercuri. La lumina ei vezi corăbiile scufundate, năi frânte și bucăți de luntri.

Lângă Ostende — scrie — a trebuit să scrutez o corabie. Când m'am apropiat, de corabie, m'au năpădit o întreagă armată de raci, cari se odihneau pe trupurile moarte ale marinarilor nefericiți. Unul m'a prins de picior și mi-l'ar fi rupt, dacă nu eram apărât cu panterul. Am obiceiul să duc cu mine o sabie mică, cu a cărei ajutor am omorât doi monștrii de aceștia, a căror coajă și acum o păstrez.

E foarte interesantă împrejurarea, că marea, multă vreme apără trupurile moarte. Am dat de o naie, ce s'a scufundat cu întreg personagiul. În momentul catastrofei pe corabie dormiau toți și doar nici n'au simțit când li-s'au apropiat moartea. Deoarece ferestile au fost închise, peștii n'au putut intra și matrozii așa stau acolo, ca și când ar dormi. Am mers la un trup și l-am mișcat, în urma căreia toată carnea s'a despiciat rămânând numai scheletul gol.

Fundul mării are bogăție nespuse de mare. Numai aproape de Vigo sunt în mare mai multe milioane. Eu n'am fost acolo, dar un altul care văzuse mi-a spus.

De peste săptămână.

Concertul Kneisel, dat Mercuri seara în sala industrială din Arad, a avut o reușită splendidă. Public n'a fost mult, dar prestațiunile escelente ale artistului au fost apreciate și laudate de oameni musicali competenți și întreg publicul l'a aplaudat cu frenesie.

Ziarele maghiare locale, excepționând «Arad és Vidéke» (care dusesse campanie violentă contra lui și caută pete în soare și după concert) scriu în termenii cei mai elogiși.

Toate punctele din program, opere ale celor mai mari compozitori, li-a cântat cu o artă desăvârșită.

E probabil că va mai da un concert. Credem că Românii vor grăbi și ei să audă pe acest violonist de forță.

— **Este liberate de presă în Ungaria?** Pân'aci așa ziceau șovinistii că este. Publiciștii români erau aruncați cu duiumul în temniți, dar asta era — tot libertate de presă. Acum s'a întors puțin roata și zelosul procuror își îndreaptă puțin atenția și asupra ziarelor șoviniste. Zi de zi, confiscări, procese și perchiții în redacțiile șoviniste. Titlu, se găsește căci nici o tiranie n-a ajuns încă 'n confuzie, când i-a trebuit pretexte. Este dar libertate de presă în Ungaria, venerabili șovinisti?

— **Calumniator condamnat.** Joi, scrie «G. Tr.» — s'a pertractat la tribunalul din Brașov procesul intentat de păr. Dr. Vasile Saftu măsarului Iancu Coliban, care publicase înainte de asta cu doi ani un pamflet plin de calomnii la adresa părintelui Saftu. Tribunalul a aflat vinovat de calomnie pe Iancu Coliban și l'a osândit la amendă și suportarea cheltuelilor, cari laolaltă fac aproape 700 cor., eventual închisoare. Advo-

cutul părintelui Saftu a fost dl Simion Damian, președintele camerei advocațiale, iar apărătorul calomniatorului a fost Dr. Nicolae Manoiu. La cererea d-lui Damian pertractarea s'a făcut cu escluderea publicității.

— **Civisul înduioșat.** Când sosise la Dobrițin noul fișpan Kovács Gusztáv, cel care i-a dat cele dintâu perechi de palmă și i-a spart în față ouă clocite a fost Herczeg János, «veneratul» învățător (?) al odraslelor «civisilor», bărbat de 70 ani.

Era firesc ca ajungând la Dobrițin comisarul guvernial, cel dintâu arestat să fie onorabilul Herczeg «băcsi», care din «hangos» ce fusese la «instalare», acum se făcuse miel: nu mai știa nimic, nu-și mai aducea aminte de nimic.

Boda n'a vrut să-i creadă însă (așa sunt polițiștii: nemiloși!), deci Herczeg «băcsi» abea alaltăeri a scăpat din temnița preventivă.

Când a ieșit, scrie «Az Ujság», viitorii «civiși», copii de școală, îl așteptau la ușa temniței ear bătrânul i-a îmbrățișat, *foarte înduioșat!*

Eată cum temnița moaie chiar și pe cel mai îndrăcit «civis»!

— **Societatea comercială pe acții «Concordia» din Sibiu.** După-cum cu adâncă părere de rău cetim într'un comunicat oficios din «Telegraful Român», aceasta întreprindere națională, de care se legau atâtea speranțe, și-a perdut întreg capitalul fundațional de 200.000 cor. Ni-se comunică acum, că în contra direcțiunei societății s'a dat o acțiune civilă pentru neobservarea statutelor și o acuză penală la tribunalul reg. penal din Sibiu. Cea dintâu s'a și terminat cu amendă asupra tuturor membrilor din direcțiune, a doua este încă pendentă.

— **Distincțiune.** M. Sa Regele României a oferit d-lui prof. Dr. Teodor Tarnavski ordinul «Coroana României» cu caracterul comandor al acestui ordin.

— **Crăciunul în Băsești.** Ajunul de Crăciun precum în alți ani astfel și în acest an a adus bucurie și școarilor buni din Băsești, ba și altora, dându-le ilustrul bărbat al nostru dl George Pop de Băsești școlarilor căciule, căputuri, opinci, cizme și alte haine nouă de iarnă, fetelor, pe lângă cele de mai sus și năfrâmi, precum și poane, mere, nuci și prune uscate. Ear mai multor familii din sat, în ajun li s'an împărțit mîncări de dulce cărnuri, pâni și vin și altele. Dumnezeu sfântul să-i răsplătească cu bogatele sale daruri.

— **Veste rară.** Sub acest titlu «Poporul Român» scrie: În potopul de procese, cari se fac contra noastră și cari de obicei le știm dinainte cum se vor sfîrși e cu adevărat o veste rară câte o achitare, de cari nu prea avem parte. De astădată, totuși, ne-au lăsat să scăpăm fără pedeapsă. Dl Dimitrie Birăuțiu, redactorul responsabil a foii noastre a fost acuzat pentru 4 articoli, în cari procurorul zicea, că se cuprinde politizare, ce noi n'aveam drept să facem pe atunci. Pentru trei articoli dl D. Birăuțiu a fost achitat, dar pentru al patrulea, intitulat: «Országos magyar szövetség și Românii» i-s'a croit o amendă în bani de 150 coroane și suportarea speselor de proces. Tabla regească a schimbat această sentință și l'a achitat pe dl Birăuțiu. Procurorul n'a apelat și astfel sentința s'a ridicat la valoare de drept.

— **Școală de surdo-muți.** Prin ordinul 11.158/904 a ministrului de interne; districtului școalei de surdo-muți din Arad subvenționată de stat, aparțin comitatele Arad, Bihor, Bichiș și Ciana. Din aceste patru comitate se primesc deci copii surdo-muți. La 1 Septembrie 1906 se vor primi la vre-o 15 elevi, băieți și fete. Recursele trebuesc înaintate mai târziu în luna Februarie. Didactru nu este. În schimbul trimiterii de marcă postală direcțiunea servește cu informațiuni.

— **Act generos.** Dl avocat Dr. Ioan Buna nețânându-și ziua onomastică, depune la fondul înființindei mense academice suma de 20 cor. Primească generosul binefăcător și pe aceasta cale profundele noastre mulțumite. *Oradea-mare*, în 15 Ianuarie 1906. *Dr. Coriolan Pop.*

— **Le Courrier Européen**, esecelenta revistă politică din Paris, în numărul său din urmă publică un articol remarcabil despre *cartea verde* care se ocupă de conflictul româno-grec. Aceeași revistă publică apoi, din penna d-lui Caius Bredeciuanu, un articol scurt dar concis, asupra *drepturilor naționalităților*, ori mai bine despre nedreptățile ce ni-s'au făcut și mai ales ce s'ar face devenind lege proiectul lui Kristóffy.

— **Moarte în horă.** Ni-se scrie din Sâmbățul-mare, că în ziua de Anul-Nou s'a întâmplat acolo o nenorocire, care a făcut mare senzație în comună. După amiază s'a încins hora în curtea bisericii, și când jocul a fost mai cu foc, o nevastă cu numele Elena Muntean, pe când se nvrtea în horă, a căzut deodată moartă pe loc. Era de față și preotul Ioan Popovici și medicul, dar n'a mai fost ajutor. Au rămas doi copilași, unul de 4 ani, celalalt de 2 și jum. Vestea s'a răspândit iute în sat și când au dus-o cu trăsura acasă, s'a adunat satu întreg să vadă minunea ce Dumnezeu a făcut-o chiar în ziua de Anul-Nou.

— **Serate de-ale meseriașilor români.** Reuniunea sodalilor români din Sibiu și-a ținut a 12-a ședință literară, ultima din anul acesta, Joi în 29 Decembrie n. c., în ființa de față a 150 persoane.

Sumarele ședințelor administrative, cetite de notarul Ștefan Duca, ni-a reogândat munca desfășurată de comitet întru înaintarea și înflorirea treburilor societății. Intre altele remarc numeroasele daruri, ce incurg pentru diferitele fonduri și îndeosebi pentru darurile de Crăciun, ce au a se împărți între seracii noștri. Din sumare am mai aflat, că comitetul în scop de consolidare și alipirea membrilor către Reuniune, hotărîre a luat ca toți membrii Reuniunii împreună cu membrii despărțămîntului femeiesc și cu membrii corului, să se fotografieze împreună; mai departe s'au procurat un număr corespunzător de diplome pentru cei onorari, apoi un alt soi de diplome pentru membrii ordinari, cari vor fi solvit în curs de cel puțin 2 ani taxa de membru în toată ordinea. Tabloul și diplomele au să decoreze cu drept cuvânt casele celor cari le vor fi meritat.

Prezidentul V. Tordășianu, trece în revistă bogata activitate, dezvoltată de Reuniunea meseriașilor noștri din Bistrița, ce s'a înființat la 18 Februarie 1900 și se mândrește cu harnicii ocărmitori, neobositul ei prezident Dr. V. Onișor avocat și secretarul ei dl Th. A. Bogdan, învățător. Scopul Reuniunii este: instruirea spirituală a membrilor atât pe terenul culturai generale, cât și pe cel al meseriilor; sprijinirea materială și morală a măestrilor și sodalilor harnici și onești. Mijloacele de cari se servește sunt: biblioteca, ziarelor, conferințele prelegerile, convenirile sociale și reprezentatiunile teatrale. Ea numără 147 membrii, cari grupați după meserii, ne dau următorul tablou: păpucari 2, cojocari 9, zidari 97, tipografi 3, măsari 6, întreprinzători de zidiri 1, ferari 7, croitori 1, pardositori 7, pielari 3, cismari 2, rotari 3, curelari 2, zugravi de case 1, bărdăș 1 și fotograf 1.

Mai bine îmbrățișată de români este zidăria și cărămidăria, mai slab ferăria, cojocăria, cismăria, păpucăria și pictura (zugrăvirea) de case. Ca mai rentabile se arată zidăria, lăcătușeria și măsuritul. În bărbătare reclamă bransa curelarilor, apoi brutăria, lăcătușeria, pălărieria, bugnăria, împletitoria de ciorapi, perieria, căldărăria, strugăria și negustoria de tot soiul. Meseriașii noștri din Bistrița sunt staționari, din cauză, că meseria o învață mai ales copii săraci, fără multă școală și avere și conexiuni. De vr'o înaintare abea poate fi vorba la zidari și cărămidari, cari sunt originari bistrițeni cu ceva avere dela părinți. Pe lângă lucrările de organizație, Reuniunea a înființat o secție specială pentru zidari, cari și astfel sunt prea puțin deprinși cu viața de Reuniune, apoi a dat reprezentanții teatrale concerte, și-a acuirat și și a sfințit steagul și are în program acuirarea (cumpărarea) unei case proprii.

După vorbirea dlui Tordășianu, am intrat în programul seratei propriu zise.

— **Informațiune.** Primum la redacție primul număr din noua revistă «Viața Literară» de sub direcțiunea dlor G. Coșbuc și I. Gorun cu următorul bogat și interesant sumar:

Un prim cuvânt, de G. Coșbuc și I. Gorun; Bordeiu sărac (poezie), de G. Coșbuc; Două luni (nuvelă), de Ion Gorun; Dimineața și Seara (două

poezii), de Andrei Naum; O veste de Crăciun (nuvelă) de Al. Cazaban; Iisus (poezie), de G. Tudoveanu; De lângă moarte (fant. umoristică), de Vasile Pop; Cântec (poezie), de Maria Cunțan; Cântă-mi lăutare (poezie), de I. Minulescu; Rănitul (fragment de roman), de Gh. Silvan; Ura iubirei, de D. Nanu; Cronica literară (un roman social), de Il. Chendi; Cronica artistică, de V. Cioflec; Cronica dramatică, de C. Xenii; Legende din popor, de T. Pamfil; Informațiuni și artistice; Bibliografie. Abonament anual 5 lei. — Numărul 10 bani.

— **Bal în Blaj.** Comitetul «Reuniunii femeilor rom. gr.-cat. din Blaj», invită la balul ce se va aranja Sâmbătă în 27 Ianuarie n. 1906 în «Hotel Univers». Inceputul la 8 ore seara. Prețul de intrare: de persoană 3 coroane, de familie 5 coroane. Damele sunt rugate a-se prezenta, pe cât se pot în costume românești.

— **Mulțumită publică.** «Masa studenților» dela gimnaziul român gr.-or. din Brad a primit gratulări de Anul Nou 1906 dela următorii p. t. domni: Mihai Veliciu, adv. Chișineu 15 cor.; Rubin Păița, adv. Alba-Iulia 10 cor.; Dr. G. Miclea, adv. Alibunar 5 cor.; Ioan Perian, preot Criștior 2 cor.; Al. Draia, inv. pens. Criștior 4 cor.; Dr. P. Opreșă, director Brad 5 cor.; Ioan Cătean, comerciant Brad 2 cor. iar preotul Elie Popoviciu din Sebeșel a trimis fondului gimnazial 10 cor.

Marinimoșii binefăcători primească expresiunea profunde mulțumite! *Brad*, 1/1 1906. *Direcțiunea gimnazială.*

Efectele libertății de a emigra.

«Voința Națională» scrie:

Vre-o 25 familii românești din Dobrogea, cari emigraseră în Argentina, s'au reîntors la vetrele lor, după ce în căutarea unei soarte mai bune, au vîndut puținul ce mai aveau în țară și l'au cheltuit.

Toți acești nenorociți istorisesc că au fost puși la cale de niște agenți ca să emigreze în Argentina, unde, li-se spunea, că îi așteptau rîuri de lapte, și-au vîndut tot avutul, au plecat și, odată ajunși, au fost năpuștiți în voia soartei.

Neavînd ce face într'o țară necunoscută, s'au reîntors de unde au plecat.

Abonați „Tribuna“!

Abonați «Tribuna», — *eată cum să se întâmpine unii pe alții prietenii și cititorii noștri, și toți Români de bine cari vor să spriginească pe luptătorii naționali.*

Rugăm îndeosebi pe abonenți să grăbească cu reînnoirea abonamentului, trimițînd banii chiar de p'acum.

Deși în anul ce începem «Tribuna» se va înfățișa cu însemnate îmbunătățiri: se va tipări cu litere noi și pe hîrtie mai bună, numărul de Duminecă (pentru popor) va fi de 12 pagini, totuși

prețul abonamentului rămîne același:

20 coroane pe un an,
10 » » jumătate an,
5 » » trei luni,
2 » » o lună.

Numărul de săptămîna, pentru popor, va costa:

4 coroane pe un an, ori
2 » » jumătate an.

Îndeosebi acum, când kossuthiștii vor să otrăvească sentimentele naționale cu foaie românească scrisă după gîndul lor, preoții și învățătorii români să-și socotească drept o sfîntă datorie a face abonenți cât mai mulți pentru «Tribuna».

Numai întărindu-ne unii pe alții, vom putea duce la isbîndă însași lupta pentru binele neamului.

» TRIBUNA «

Bibliografie.

A apărut: la tipografia «Carmen» din Cluj Calendarul dela Cluj, 14; fil. la tipografia A. Murășian din Brașov a apărut Geloșii, comedie I. act 40 fil.

«*Revista noastră*» sub direcțiunea d-nei Constața Hodoș. Anul I. Nr. 20. 1 Ianuarie 1906. Revista Noastră apare la 1 și 15 a fiecărei luni, abonamentele: un an 7 lei, șase luni 3.50 lei, ediția pe hîrtie velină, un an 12 lei, în Austro-Ungaria un an 7 coroane, ediția velină 12 cor.

Știri economice.

Incheerea convențiunii cu România. O telegramă din Viena anunță că tratativele în vederea încheerii unei convențiunii comerciale între România și Austro-Ungaria vor începe în cursul lune curente.

În legătură cu știrea de mai sus, oficiosul «Fremdenblatt», organul ministerului de externe din Viena, publică un articol, din care dăm mai jos părțile cele mai interesante:

România exportă anual în Austria cereale, fructe, vite și lemnărie pentru suma de 60 milioane franci. Exportul austro-ungar în România, înainte de războiul vama, se urca la mai mult de jumătate din tot importul român.

La exportul în România participă în prima linie industriile de țesătorie și de fer. Deosebit de acestea, au găsit o mare desfacere în România mărfurile austriace de sticlărie, porțelan, hîrtie, cauciuc, precum și produsele chimice, caii și apele minerale.

Pentru a protegia acest considerabil export, Austria, după războiul vama, a încheiat cu România, în 1893, o înțelegere fără limită de timp, după care îi erau asigurate drepturile națiunii celei mai favorizate să fie fără angajată a introduce pe contul său taxe determinate. Aceasta a înlesnit întru câțva exportul austriac.

În viitor Austria se va folosi, ca și până acum, de dreptul de națiune din cele mai favorizate.

Astfel, vor trebui să fie acordate și Austriei concesiunile făcute de România, Germaniei, prin tratatul de comerț. Aceasta, cu atât mai mult, cu cât aceste concesiuni se referă la mărfuri importate cu deosebire din Austria.

Dacă dreptul națiunii celei mai favorizate nu e îndestulător ca să protejeze exportul austriac și de vreme ce Germania și Anglia au isbutit să încheie cu România convențiunii speciale, nu-i va fi greu nici Austriei, care participă cu 20 la sută din importul total al României, să încheie o așa convențiune.

Târg de vin în Teremia-mare. Comuna Teremia-mare, a hotărât să aranjeze la 11 Februar a. c. o expoziție de vinuri, care să scoată în relief calitatea escelentă a vinurilor ce produce aceasta înfloritoare comună.

H A Z.

— Dșoară, nu te prefacă mai rea decum ești, căci doar d-ta ai salvat viața unui bărbat.

— Eu? Cum?

— Prin aceea, că nu te-ai măritat.